

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: РОЗРОБЛЕННЯ,
ЗАТВЕРДЖЕННЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ, КОНТРОЛЬ ЗА
ДОТРИМАННЯМ**

(за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю агрофірма «ЧБГ»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

401-ЕО

18149

КР

Розробила студентка групи 401-ЕО

Решотка І.В.

Керівник кваліфікаційної роботи

Фурманчук О.С.

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ
АФ «ЧБГ»

Абгорян А.М.

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Решотка І.В.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Фурманчук О.С.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Економічна характеристика та організація обліку на підприємстві ТОВ АФ «ЧБГ»	5
1.1 Організаційно – управлінська структура підприємства, види діяльності	5
1.2 Організація бухгалтерського обліку на ТОВ АФ «ЧБГ»	11
1.3 Аналіз основних економічних показників	16
РОЗДІЛ 2 Облікова політика як передумова ефективного функціонування підприємства	35
2.1 Економічна сутність і значення облікової політики	35
2.2 Складові облікової політики: об’єкти та елементи	40
2.3 Принципи формування облікової політики	43
2.4 Порядок формування облікової політики та її оформлення	46
2.5 Законодавчо – нормативна база складання облікової політики підприємств	51
РОЗДІЛ 3 Елементи облікової політики на ТОВ АФ «ЧБГ» щодо окремих об’єктів бухгалтерського обліку	57
3.1 Організація обліку необоротних активів	57
3.2 Організація обліку виробничих запасів	64
3.3 Організація обліку оплати праці	71
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	

				401-EO 18149 КР								
	П. І. Б.	Підпис	Дата									
Розроб.	Решотка І.В.			Облікова політика підприємства: розроблення, затвердження, реалізація, контроль за дотриманням (за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю								
Перевір.	Фурманчук О.С.											
Н. контр.	Фурманчук О.С.			<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">Стадія</td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;">Аркушів</td> <td style="width: 40%;"></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">80</td> <td></td> </tr> </table>	Стадія		Аркушів				80	
Стадія		Аркушів										
		80										
Затверд.	Птащенко Л.О.			<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>								

ВСТУП

В сучасних умовах формування ринкових відносин в Україні, стають все більш притаманні ринку своєрідні риси, такі як: оперативність та конкурентоспроможність виробництва, своєчасність і ризик прийнятих рішень.

Як показав досвід зарубіжних країн з розвиненими економічними зв'язками, уміло сформована облікова політика є дуже важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю товариств. Кожне підприємство, дивлячись на конкретні умови своєї праці, обирає найбільш прийнятний для себе варіант, який забезпечить надійний контроль за ефективною діяльністю. Цей вибір і становить, власне, суть сучасної політики.

Для визначення політики підприємства потрібно володіти досконало нормативно-правовими документами, які регулюють організацію обліку та звітності, а також необхідно опанувати специфічні особливості діяльності підприємства для якого це створюється.

Ідеологію економіки товариства на довгий час визначає облікова політика, вона дає змогу оперативно реагувати на зміни, які виникають у виробничому процесі, ефективно та своєчасно прилаштовувати виробничу систему до умов навколишнього середовища, знизити економічний ризик та досягти в конкурентній боротьбі успіхів.

Від ефективного формування облікової політики залежить продуктивність управління бухгалтерським обліком, фінансово-господарською діяльністю товариства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу. Тому цей процес є дуже трудомістким і відповідальним, адже підприємству доведеться не один рік працювати згідно з розробленою і затвердженою ним обліковою політикою.

Основною метою дипломної роботи є дослідження та обґрунтування питань формування облікової політики з урахуванням її особливостей та ролі у створенні фінансової звітності.

Для досягнення даної мети необхідне виконання комплексу пов'язаних завдань, зокрема:

- висвітлити науково-теоретичні аспекти розвитку обліку і облікової політики в сучасних умовах;
- дослідити основні принципи формування облікової політики;
- узагальнити найголовніші засади формування облікової політики, сформулювати основні її аспекти, об'єкти та завдання;
- проаналізувати сучасне нормативно-правове забезпечення стосовно формування облікової політики;
- розкрити методiku нарахування облікових оцінок та відображення змін у фінансовій звітності;
- провести аналіз фінансово-господарського стану підприємства.

Об'єктом даного дослідження є діяльність ТОВ АФ «ЧБГ», а предметом - організаційні теоретичні, та методологічні аспекти облікової політики, що виникають в процесі діяльності підприємств та мають вплив на його фінансовий стан.

Основними методами дослідження, які використовувались при написанні даної дипломної роботи є збір фактів, а саме : їх спостереження, реєстрація, опис і аналіз; обґрунтування наукових рекомендацій; порівняння аналізу і синтезу; метод узагальнення.

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та додатків.

В першому розділі досліджується економічна характеристика та організація обліку на ТОВ АФ «ЧБГ», здійснюється аналіз показників.

В другому розділі розглядається облікова політика як передумова ефективного функціонування підприємства. Ретельно досліджено складові, принципи та порядок формування, документальне оформлення.

В третьому розділі розкриті елементи облікової політики на підприємстві щодо окремих об'єктів бухгалтерського обліку, а саме: організація необоротних активів, виробничих запасів та оплати праці.

Після дослідження трьох розділів було зроблено висновки , де відображено результат виконаної роботи.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Організаційно-управлінська структура підприємства, види діяльності

Сільське господарство на сьогоднішній день є однією з найважливіших галузей національної економіки України, розвиток якої сприяє підвищенню матеріального добробуту населення, зростанню експортного потенціалу, зміцненню продовольчої та економічної безпеки держави.

Сільськогосподарський сектор виробництва разом з тим є один з найбільш ризикових, через те що на його розвиток значно впливають біологічні та природні чинники. У галузевій структурі валової продукції сільського господарства провідне місце (70,2 % від загального обсягу виробництва) традиційно належить продукції рослинництва. Полтавська область є однією із провідних областей України з виробництва зернових культур та соняшнику, тому для даного дослідження було обрано ТОВ АФ «ЧБГ».

Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЧБГ» є юридичною особою. Діє на підставі Цивільного та Господарського кодексів України, Законів України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та іншого чинного законодавства.

ТОВ Агрофірма «ЧБГ» є єдиним правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю «Агроєдність» (ідентифікаційний код юридичної особи – 39532196).

Місцезнаходження товариства: Україна, 37233, Полтавська область, Лохвицький район, с. Піски.

ТОВ Агрофірма «ЧБГ» - юридична особа, що має:

- самостійний баланс;
- рахунки у банківських установах;
- круглу печатку;
- кутовий штамп з власним найменуванням;

- бланки, торговельну марку (знак для товарів та послуг), а також іншу атрибутику юридичної особи.

Підприємство може від свого імені укладати договори, набувати майнові та пов'язані з ними немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем в суді, господарському суді, третейському суді.

Суб'єкт господарювання може відкривати філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, затверджувати відповідні положення до них.

Метою Товариства є отримання прибутку і здійснення соціально-економічних інтересів учасників.

Основним предметом діяльності є:

- виробництво сільськогосподарської продукції;
- вирощування однорічних і дворічних культур;
- складське господарство;
- надання послуг зернового складу;
- тваринництво та допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві.

У відповідності з основним предметом і метою діяльності товариство здійснює такі послуги (табл.1.1).

Основні послуги ТОВ АФ «ЧБГ»

Таблиця 1.1

Послуги	Характеристика
1	2
Вирощування зернових та технічних культур	<ul style="list-style-type: none">- зернових культур на зерно для продовольчого споживання, на корм, на насіння;- бобових культур, які підлягатимуть сушінню, луштинню на зерно для продовольчого споживання, на корм, на насіння;- насіння та плодів олійних культур (арахісу, сої, соняшнику, кользи, рапсу, рижю тощо) для продовольчого споживання , технічних цілей, а також на насіння;- однорічних і багаторічних трав на зелений корм, випас, сіно, сінаж і силос;- ефіроолійних культур.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Овочівництво; декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників	<ul style="list-style-type: none"> -овочевих та баштанних культур для продовольчого споживання: помідорів, огірків, капусти, столової моркви та буряків, кабачків, баклажанів, динь, кавунів, бобових, які не підлягають луцінню, салатів, цибулі, цукрової кукурудзи; - вирощування зелені: кропу, петрушки, салату, шпинату тощо; - овочевої розсади, насіння овочевих культур; - садивного матеріалу плодово-ягідних і горіхоплідних культур та винограду.
Вирощування фруктів, ягід, горіхів, культур для виробництва напоїв і прянощів:	<ul style="list-style-type: none"> - фруктів: яблук, слив тощо; - ягід: суниці, малини, смородини; - вирощування винограду; - вирощування культур для виробництва прянощів (листя, квітів, плодів, насіння); - перероблення фруктів, ягід і винограду на вино в межах господарства, що їх вирощує.
Оптова та роздрібна торгівля	<ul style="list-style-type: none"> - оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; - оптову торгівлю сільськогосподарськими машинами й устаткуваннями; - роздрібну торгівлю продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.
Операції з нерухомістю	<ul style="list-style-type: none"> - надання в оренду й експлуатацію власного, чи орендованого нерухомого майна; - надання в суборенду орендованих земельних ділянок; - управління нерухомістю, послуги зі збору орендної плати.

Підприємство є самостійним учасником зовнішньоекономічної діяльності у відповідності з чинним законодавством, здійснює ділові контакти з іноземними фірмами, організаціями, установами з питань, що входять до комерційних інтересів.

ТОВ АФ «ЧБГ» самостійно встановлює штатний розпис і чисельність працівників. Середньооблікова чисельність штатних працівників станом на 31.12.2021 року складає 109 осіб, крім того 1 особа працює позаштатно.

Згідно зі Статутом, ТОВ АФ «ЧБГ» органами управління товариством є: Загальні збори Учасників та одноосібний виконавчий орган – Директор. Загальні збори Учасників можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства.

До компетенції Загальних зборів Учасників належать:

- 1) визначення основних напрямів діяльності підприємства;
 - 2) внесення змін до Статуту, прийняття рішення про здійснення діяльності Товариством на підставі модельного статуту;
 - 3) обрання Директора та встановлення розміру винагороди Директору
 - 4) зміна розміру Статутного капіталу;
 - 5) прийняття рішень про виділ, злиття, приєднання, поділ, ліквідацію та перетворення Товариства, затвердження порядку припинення та розподілу між учасниками у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу підприємства;
- б) прийняття інших рішень, віднесених законом до компетенції Загальних зборів Учасників.

В Товаристві створюється статутний капітал, який складається з номінальної вартості часток його учасників, виражених в національній валюті, і становить 1800000 грн.

Розмір частки учасника підприємства у статутному капіталі також визначається у відсотках, який повинен відповідати співвідношенню номінальної вартості його частки та статутного капіталу товариства.

Засновниками (учасниками) товариства є :

1. Фізична особа – громадянин України Некрасов Костянтин Олександрович, зареєстрований за адресою : Україна, 03187, місто Київ, вул. Героїв Сталінграду, будинок 16 Д, квартира 223, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2745308777.

Розмір внеску до статутного фонду: 1 260 000 грн. (70.00 %).

2. Фізична особа – громадянин України В'ялий Ілля Володимирович, зареєстрований за адресою : Україна, 01103, місто Київ, вул. Драгомирова, будинок 6 Б, квартира 80, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2766807650.

Розмір внеску до статутного фонду: 360 000 грн. (20.00 %).

3. Фізична особа – громадянин України Орошан Валерій Георгійович, зареєстрований за адресою : Україна, 37240, Полтавська обл., Лохвицький р-н, місто Заводське, вул. Матросова, будинок 21, квартира 33, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2431704538.

Генеральний директор є одноосібним виконавчим органом товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю. Він є підзвітним загальним зборам, організовує виконані ним рішення та забезпечує відповідність діяльності товариства вимогам законодавства, рішенням загальних зборів.

До компетенції директора належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю товариства, крім тих, що належать до виключної компетенції загальних зборів.

Генеральний директор самостійно приймає рішення в межах його компетенції, визначеної законом та статутом, діючи розумно, добросовісно, дбаючи про інтереси товариства.

ТОВ АФ «ЧБГ» самостійно визначає організаційну структуру.

Організаційна структура управління уособлює побудову та будову суб'єкта управління, спосіб його внутрішнього підпорядкування, зв'язки структурних елементів управління між собою, які дозволяють виконувати необхідні управлінські функції.

Ефективно працюючі підприємства обирають таку організаційну структуру, яка б найбільшою мірою відповідала вирішенню складних та непередбачуваних проблем.

Неефективно діюча структура підприємства не дає змоги досягти намічених цілей.

Основними елементами організаційної структур управління підприємства є:

- склад та структура функцій управління;
- склад самостійних структурних підрозділів;
- кількість рівнів управління та розподіл працівників між ними;
- кількість працівників для реалізації кожної управлінської функції;
- порядок інформаційних зв'язків.

В залежності від наявності тих чи інших функціональних зв'язків в систему управління виділяють лінійну, функціональну, лінійно-функціональну, дивізійну, матричну організаційні структури та ін. ТОВ АФ «ЧБГ» має лінійну організаційну структуру, яка представлена на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Структура управління ТОВ АФ «ЧБГ»

Лінійна структура управління базується на зосередженні всіх виробничих та управлінських функцій в руках одного керівника.

Тут усі повноваження є прямими (лінійними) і виходять від вищої ланки управління.

У таблиці 1.2 зображено переваги та недоліки лінійної структури управління, яка діє на підприємстві.

Переваги та недоліки лінійної структури ТОВ АФ «ЧБГ»

Таблиця 1.2

Переваги	Недоліки
<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення чітких та простих зв'язків між підрозділами. 2. Єдність розпоряджень. 3. Узгодженість дій виконавців. 4. Підвищення відповідальності керівника за результати очолюваного підрозділу. 5. Оперативність у прийнятті рішень. 6. Отримання виконавцями пов'язаних між собою розпоряджень та завдань. 7. Особиста відповідальність керівника за результати. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високі вимоги до керівника, який повинен мати різнобічні знання і досвід всіх функцій управління та сфер діяльності, що, в свою чергу, обмежує його можливості щодо ефективного управління організацією. 2. Перевантаження інформацією, великий потік документації, безліч контактів з підлеглими, вищими та суміжними організаціями. 3. Відсутність спеціалістів з окремих функцій управління..

Таким чином, лінійна структура широко використовується в сучасних умовах, але потребує використання сучасних методів організації роботи підприємства в цілому.

1.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Під організацією бухгалтерського обліку розуміють систему умов та елементів побудови процесу обліку з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства та вчиненням контролю за раціональним використанням робочих ресурсів і готової продукції. В процесі своєї діяльності будь-яке підприємство здійснює певні операції, які становлять його господарську діяльність.

Всі без винятку операції повинні бути зареєстровані – саме це є однією з функцій бухгалтерського обліку.

Рациональна організація бухгалтерського обліку передбачає таку його будову, при якій він забезпечив би:

- своєчасне виконання завдань;
- планування контролю;
- управління та надання повної правової й неупередженої інформації при мінімальних затратах засобів і праці.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється постійно з моменту реєстрації підприємства до моменту його ліквідації. Єдиною валютою ведення бухгалтерського обліку є грошова одиниця України.

Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві перебувають у компетенції керівника (власника) у відповідності з чинним законодавством та установчими документами.

Рациональна організація бухгалтерського обліку ґрунтується на застосуванні, в першу чергу, загальноприйнятих передумов:

- вивчення структури, технології та організації виробництва;
- організація облікового апарату та праці облікових працівників;
- організація облікового процесу (визначення обсягу облікових робіт);
- організація досконалого володіння працівниками бухгалтерії (бухгалтером, власником) діючої законодавчої та нормативної бази щодо питань ведення бухгалтерського обліку.

Весь обліковий процес складається з трьох етапів його здійснення:

1. Етап первинного обліку;
2. Етап поточного обліку;
3. Етап підсумкового обліку.

Етап первинного обліку: процес документування та оцінки господарських явищ і процесів. Поточний облік передбачає процес облікової реєстрації господарських операцій на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах.

Етап підсумкового обліку: процес узагальнення даних поточного обліку в бухгалтерській звітності. На кожному етапі облікового процесу є необхідність самостійної організації підприємством в особі власника або виконавчого органу (посадової особи) наступних заходів щодо обліку:

- визначення облікової номенклатури (перелік господарських явищ та процесів, які підлягають відображенню у системі бухгалтерського обліку);
- визначення способів та техніки відображення облікових номенклатур (вибір форми обліку);
- вибір матеріальних носіїв інформації, їх рух і збереження (відповідно до форми бухгалтерського обліку, облікової номенклатури та засобів обчислювальної техніки).

Сукупність об'єктів бухгалтерського обліку визначається змістом фінансово-господарської діяльності підприємства та вимогами управління, контролю та оцінки діяльності.

Узагальнено об'єкти організації бухгалтерського обліку можна розділити :

- 1) об'єкти облікового процесу: номенклатура, капітал, документообіг;
- 2) праця виконавців: бухгалтерії, лінійного апарату;
- 3) забезпечення: організаційне, інформаційне, правове, технічне;
- 4) тенденції розвитку.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство в особі власника (керівника, виконавчого органу) самостійно вибирає форми його організації та ведення.

Однією з умов раціональної організації обліку є застосування найбільш ефективної форми ведення бухгалтерського обліку. Під формою бухгалтерського обліку розуміють певне поєднання різних видів облікових реєстрів, а також послідовність і способи облікових записів.

На ТОВ АФ «ЧБГ» використовується автоматизована форма обліку, адже великий обсяг економічної інформації, який постійно збільшується, потребує ведення обліку з використанням комп'ютерної техніки.

На підприємстві облік ведеться за допомогою комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія».

Товариство має дотримуватися прийнятої форми обліку протягом звітного періоду.

На рисунку 1.2 відображено порядок автоматизованого бухгалтерського обліку в комп'ютерній програмі “1С: Бухгалтерія”.

Рисунок 1.2 – Порядок автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створено бухгалтерію на чолі з головним бухгалтером, який у адміністративному відношенні підпорядкований безпосередньо керівнику підприємства (рисунок 1.3.). За організацію бухгалтерського обліку на підприємствах відповідають їх власники (керівники).

Призначення на посаду і звільнення від обов'язків головного бухгалтера проводиться керівником підприємства, а при наявності - з наступним затвердженням вищим керівним органом або власником.

Рисунок 1.3 – Організаційна структура бухгалтерії

Згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 16 липня 1999 р. № 996-ХІУ головний бухгалтер або особа, якій доручено ведення бухгалтерського обліку підприємства, зобов'язані:

- забезпечувати дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку;
- забезпечувати складання та подання у встановлені строки фінансової звітності користувачам зазначеної звітності, яка визначена законодавством;
- здійснювати (організовувати) контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- брати участь в оформленні документів, пов'язаних з нестачею, крадіжками та відшкодуванням витрат від нестачі, крадіжки й псування активів підприємства з винних осіб;
- здійснювати перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах та інших підрозділах підприємства.

Крім обов'язків, головному бухгалтеру надані і широкі права. Зокрема, він має право встановлювати для всіх підрозділів підприємства вимоги щодо порядку оформлення господарських операцій, строки оформлення та подання до бухгалтерії необхідних документів і відомостей виробничими підрозділами та службами підприємства; право затримувати до вияснення виконання або не виконувати незаконні розпорядження з повідомленням про це керівника.

В разі відсутності головного бухгалтера його функції виконує заступник. Згідно посадової інструкції, він здійснює облік і контроль по закріпленій за ним ділянці роботи, приймає первинні та зведені документи від посадових та матеріально відповідальних осіб, перевіряє правильність оформлення господарських операцій і законність їх проведення.

Виробництво є основою в діяльності підприємства, тому важливу роль на підприємстві відведено бухгалтеру з виробництва. Він визначає склад та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, центрами відповідальності, елементами та статтями витрат; здійснює своєчасний та повний облік виготовленої продукції, наданих робіт чи послуг, формує інформацію про обсяг витрат та виготовлену продукцію, передбачену у системі документів, облікових реєстрах та звітності.

Бухгалтер з податкового обліку здійснює облік податків, зборів, передбачених чинним законодавством. Бухгалтер-касир на підприємстві займається обліком розрахункових операцій та відображенням їх у звітності.

Отже, важливою складовою діяльності підприємства й організації фінансового бухгалтерського обліку є облікова політика. Кожен економічний суб'єкт несе відповідальність за те, щоб дані бухгалтерського обліку були достовірними, точними, своєчасними, тому існує пряма зацікавленість у самостійному визначенні облікової політики з урахуванням вимог і положень законодавчих та нормативних актів

1.3. Аналіз основних економічних показників

Фінансовий стан підприємства – це узагальнююче поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Професійне управління фінансами вимагає глибокого аналізу, який дозволяє більш точно оцінити невизначеність ситуації за допомогою сучасних кількісних методів.

В зв'язку з цим істотно зростає роль фінансового аналізу, тобто комплексного системного вивчення фінансового стану підприємства і факторів його формування з метою оцінки ступеню фінансового ризику та прогнозування рівня дохідності капіталу.

Аналіз основних економічних показників включає в себе оцінку діяльності підприємства в минулому, на сьогодні та в майбутньому.

Його мета - визначити стан фінансового здоров'я підприємства, своєчасно виявити і усунути недоліки в діяльності; знайти резерви покращення фінансового стану підприємства.

Є такі основні завдання аналізу фінансового стану підприємства:

1. Дослідження рентабельності й фінансової стійкості підприємства.
2. Дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами.
3. Об'єктивне оцінювання динаміки та стану ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства.
4. Оцінювання становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку й кількісне оцінювання його конкурентоспроможності.
5. Аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів; - визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Для аналізу основних показників діяльності підприємства використано дані бухгалтерської фінансової звітності за 2020-2021 роки. Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ АФ «ЧБГ» наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.3

Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ АФ «ЧБГ»

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
						абсолютне 2-го від 1- го р., тис. грн.	темп зростання 2-го від 1- го р., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. АКТИВИ							
1.1	Активи всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	250909	234 218	-16 691	93,35
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	37356	46 219	8 863	123,73
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1000	-	-	x	x
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1005	-	-	x	x
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	37312	46 175	8 863	123,75
1.2.4	Довгострокові біологічні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1020	-	-		
1.2.5	Фінансові інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1030+1035	44	44	0	100,00

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
1.2.6	Інші необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1040+1045+1090	-	-	x	x
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1195	213 553	187 999	-25 554	88,03
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1100+1110+1115	116 749	105 927	-10 822	90,73
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1125+1130+1135 +1136+1145+1155+1120	82775	75999	-6 776	91,81
1.3.3	Грошові кошти і їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1160+1165	564	623	59	110,46
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1190+1170	7076	5 450	-1 626	77,02
2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ							
2.1	Зобов'язання всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595+1695+1700	157938	90058	-67880	57,02
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595	3 943	2 604	-1339	66,04
2.3	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1695	153 995	87 454	-66541	56,79
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1600	-	-	x	x
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1615+1605	50 657	27 447	-23 210	54,18

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3-2.3.1-2.3.2-2.3.4	103338	60007	-43331	58,07
2.3.4	Доходи майбутніх періодів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1665	-	-	x	x
2.3.5	Забезпечення витрат і платежів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1520+1525+1660	-	-	x	x
3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ							
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495	92 971	144 160	51 189	155,06
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1400	1 800	1 800	0	100,00
3.3	Додатковий капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1410	-	-	x	x
3.4	Резервний капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1415	-	-	x	x
3.5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1420	91 171	142 360	51 189	156,15

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
3.6	Неоплачений капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1425	-	-	x	x
4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ							
4.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	105 895	201 536	95 641	190,32
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	-95 833	-137 537	-41 704	143,52
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	10 062	63 999	53 937	636,05
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	6 203	53 111	46 908	856,21
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	19 104	51 189	32 085	267,95
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	19 104	51 189	32 085	267,95
5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ							
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3/4.1*100%	9,5	31,76	22,26	334,32
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300 (гр.3+гр.4)/2	215528	242563,5	27035,5	112,54

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
5.3	Рентабельність активів	%	$4.6/5.2*100\%$	8,86	21,2	12,34	239,28
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	$\Phi.1, \text{ряд. } 1495(\text{гр.3+гр.4})/2$	100644	118565,5	17921,5	117,81
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	$4.6/5.4*100\%$	18,98	43,17	24,19	227,45
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	$\Phi.1, \text{ряд } 1495+1500+1510+1515-1095$ $(\text{гр. } 3+ \text{гр. } 4) / 2$	136243	160103	23860	117,51
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	$4.6 / 5.6 * 100$	14,02	31,97	17,95	228,03
6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ							
6.1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	$\Phi.1\text{-підприємн, р.3, гр. } 2$	105895,00	201536,00	95 641,00	190,32
6.2	Середньооблікова кількість працівників	Осіб	$\Phi.1\text{-підприємн, р.6, р. } 600$	91	99	8,00	108,79

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн./особу	6.1/6.2	1163,68	2035,71	872,03	174,94
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	Ф.1-ПВ, р.3, ряд. 5010	4 612,10	4 727,10	115,00	102,49
6.5	Фонд робочого часу	люд-год	Ф.1-підприємн, р.6, р. 601	186708	168796	-17912	90,406
6.6	Рівень оплати праці за 1 люд-год	тис. грн/люд-год	6.4/6.5	0,02	0,03	0,01	140,02
6.7	Середня заробітна плата 1-го працівника	тис. грн.	6.4/6.2	50,68	47,75	-2,93	94,211
7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ							
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис. грн.	Ф.5, ряд 260, гр.14	69404	85334	15930	122,95
7.2	Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року	-	1.2.3 / 7.1	0,53	0,54	0,01	101,89

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
7.3	Вартість введених в дію основних засобів	тис. грн.	Ф. 5, ряд 260, гр.5	9943	19115	9172	192,25
7.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	7.3/7.1	0,14	0,22	0,08	157,14
8. ПОКАЗНИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ							
8.1	Капітальні інвестиції за рік	тис. грн.	Ф. 5, ряд 340	9943	19115	9172	192,25
8.2	Фінансові інвестиції за рік	тис. грн.	Ф 5, ряд 420	44	44	0	100
9. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ							
9.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135+1136+1140+1145+1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	67852,5	82581,5	14729	121,71
9.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 9.1	1,56	2,44	0,88	156,41
9.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600+1605+1615+1620+ 1625+ 1630+1635+1640+1645+1690 (гр3+гр4)/2	111063	120724,5	9661,5	108,7

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
9.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 9.3	-0,86	-1,13	-0,27	131,4
9.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3+гр. 4)/2	99232,5	111338	12105,5	112,2
9.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 9.5	-0,96	-1,23	-0,27	128,13
9.7	Середній період інкасації	дні	365 / 9.2	233,97436	149,590164	-84,3842	63,934
9.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 9.4	-424,4186	-323,00885	101,4098	76,106
9.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 9.6	-380,2083	-	83,46037	78,049
9.10	Період обороту грошових коштів	дні	9.7 – 9.8 +9.9	278,18463	175,851046	-102,334	63,214
10. ГРОШОВІ ПОТОКИ							
10.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	-676	59	735	-8,73

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
10.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	-	-	x	x
10.3	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3395	-	-	x	x
10.4	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	-676	59	735	-8,73
11. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ							
11.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.3	0,0037	0,0071	0,0035	194,51
11.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.3	0,54	0,87	0,3300	161,11
11.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.3	1,39	2,15	0,7629	155,02
11.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,85	0,80	-0,05	94,31

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8
11.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 / 1.2	5,71	4,06	-1,65	71,10
12. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ							
12.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	$3.1 / (3.1 + 2.1)$	0,37	0,61	0,24	164,86
12.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	$2.1 / (3.1 + 2.1)$	0,62	0,38	-0,24	61,29
12.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	> 0,5	$(1.3 - 2.1) / 1.3$	0,26	0,52	0,26	200,00
12.4	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 3.1$	0,59	0,67	0,08	113,56
12.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.3 / 1.1	0,15	0,20	0,05	132,57
12.6	Коефіцієнт інвестування	-	3.1/1.2.3	2,49	3,12	0,63	125,30
12.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	$(3.1+2.2)/(3.1+2.1)$	0,38	0,62	0,24	163,16

Здійснивши аналіз основних техніко-економічних показників ТОВ АФ «ЧБГ», можна зробити висновки про їх динаміку у період з 2020 по 2021 роки.

Аналіз майнового стану показав, що середньорічна вартість основних засобів у 2021 році має тенденцію до збільшення порівняно з попереднім роком, вона збільшилася на 8 863 тис.грн., або на 123,75%.

Зростання даного показника можна оцінити позитивно, оскільки це свідчить про збільшення виробничої міцності.

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має вивчення їхнього стану та використання, що є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства.

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують :

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів.

Стан основних виробничих засобів можна охарактеризувати таким коефіцієнтами : оновлення; придатності; вибуття (приросту), зносу основних засобів.

Коефіцієнт оновлення основних засобів відображає інтенсивність їх оновлення, і становить 0,14 у 2020 році, а в 2021 році - 0,22. Це позитивне явище , оскільки є тенденція до зростання.

Протягом періоду, що розглядається спостерігається, що коефіцієнт зносу основних засобів майже не змінився за 2 роки, це характеризує задовільний стан машин та обладнання і впливає на виробництво.

Проаналізувавши таблицю 1.2 можна зробити висновок, що на даному підприємстві у 2021 році відбулося зниження оборотних активів, а саме зменшилась кількість запасів на 10822 тис. грн. або на 90,73%, кількість грошових коштів та їх еквівалентів зросла на 59 тис. грн. або на 110,46 %.

В свою чергу в складі оборотних активів у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшилася кількість дебіторської заборгованості за товари і послуги на 3071 тис. грн., але зменшилась інша поточна заборгованість на 10420 тис. грн..

Вищезазначені дані свідчать про незначне погіршення в операційній діяльності ТОВ АФ «ЧБГ». Оскільки кількість запасів зменшилася, це говорить про гірше забезпечення виробництва запасами, що зменшує його масштаби. Так як стан дебіторської заборгованості погіршився, це свідчить про не стабільну надійність контрагентів, котрі не надто швидко погашають свої борги перед підприємством.

Графічно динаміку оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2021 рр. відобразимо на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 – Аналіз зміни в складі оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ».

Вартість необоротних активів у 2021 році збільшилась на 8863 тис. грн. за рахунок збільшення вартості основних засобів.

У складі необоротних активів підприємства відсутні нематеріальні активи, що опосередковано характеризує вибрану ним стратегію діяльності як не інноваційну, бо воно не вкладає кошти у патенти, ліцензії та іншу інтелектуальну власність.

Наочне зображення динаміки необоротних та оборотних активів (рисунок 1.4) показує, що у структурі активів протягом досліджуваних років переважає частка оборотних активів.

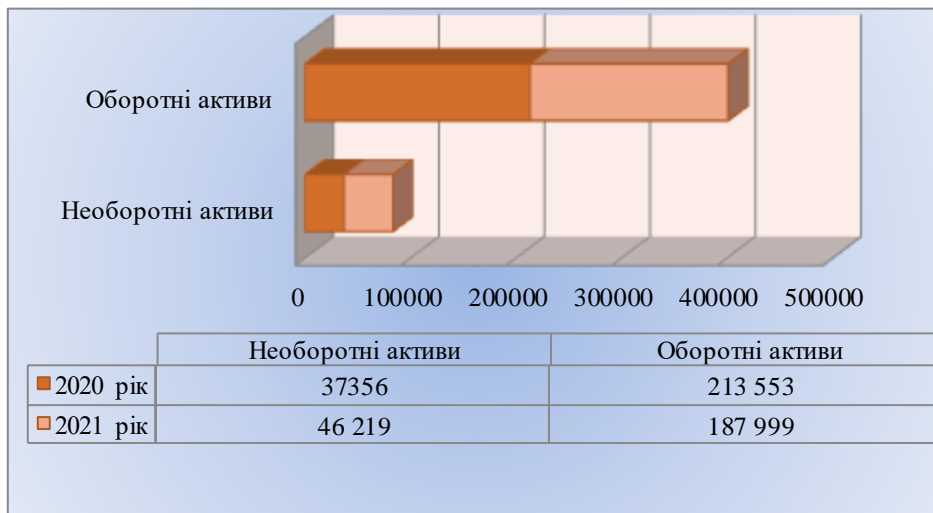

Рисунок 1.4 – Динаміка активів ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2021 роки

Дослідивши показники вартості зобов'язань встановлено, що їх вартість на підприємстві зменшилася до 90058 тис.грн., що на 67880 менше у порівнянні із 2020 роком. З

Зміни відбулися за рахунок зменшення поточних зобов'язань. Поточна кредиторська заборгованість свідчить про наявність грошових коштів, що тимчасово залучені підприємством і підлягають поверненню.

Динаміка заборгованості товариства представлена на рис.1.4.

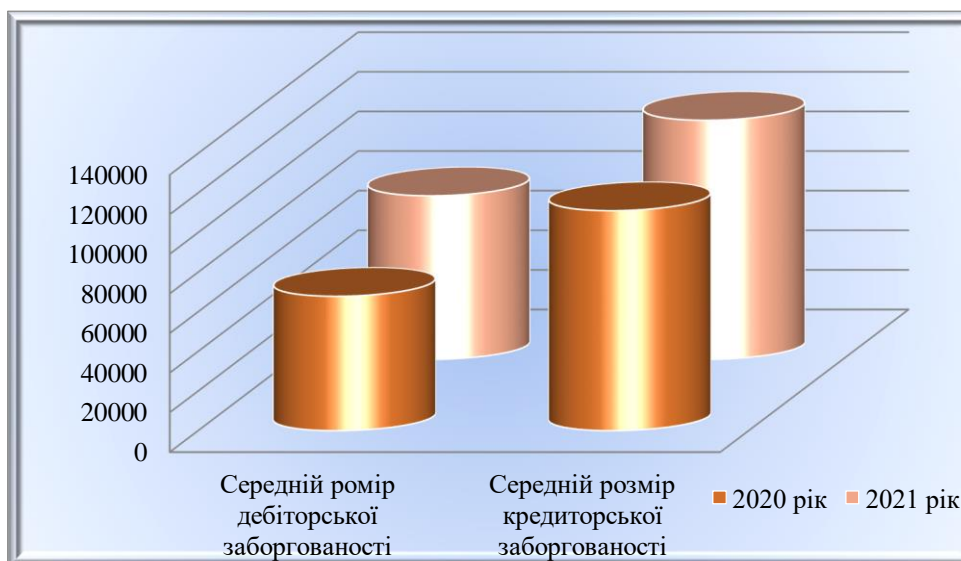

Рисунок 1.5 – Динаміка кредиторської та дебіторської заборгованості ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2021 роки

В ринкових умовах господарювання визначення трудових показників підприємства набуває особливого значення.

Основна задача підприємства – виконати виробничу програму по випуску конкурентоспроможної продукції при використанні мінімальних витрат праці. Це посилює значення і вплив трудових показників на результативність виробництва.

До основних трудових показників відносять: продуктивність праці, виробіток, трудомісткість, чисельність персоналу, заробітна плата, фонд оплати праці, фонд споживання.

Продуктивність праці одного працівника є одним із важливих показників, які характеризують ефективність використання ресурсів, що показує результативність його роботи.

Спостерігаємо, що цей показник підвищився з 2020 року – 1163,68 тис.грн./особу до 2035,71 тис.грн./особу у 2021 році, тобто на 872,03 тис.грн./особу.

Дані зміни характеризують покращення організації праці та процесу виробництва.

Між обсягом випуску та реалізації продукції існує тісний взаємозв'язок :при зниженні обсягу випуску відповідно знижується обсяг реалізації, і навпаки – зниження обсягу реалізації вимагає або знизити на продукцію, а якщо це неможливо, то знизити випуск.

На обсяг випуску та реалізації впливає комплекс зовнішніх і внутрішніх факторів, у 2021 році спостерігаємо позитивну динаміку обсягу реалізованої продукції, збільшення відбулося на 95641 тис.грн. порівняно з 2020 роком.

Собівартість реалізованої продукції має динаміку до збільшення від'ємного значення у 2021 р. на 41704 тис. грн. порівняно з 2020 р.

Динаміку чистого доходу і собівартості реалізації підприємства за 2020-2021 роки зображено на рисунку 1.5.

Одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва є рентабельність.

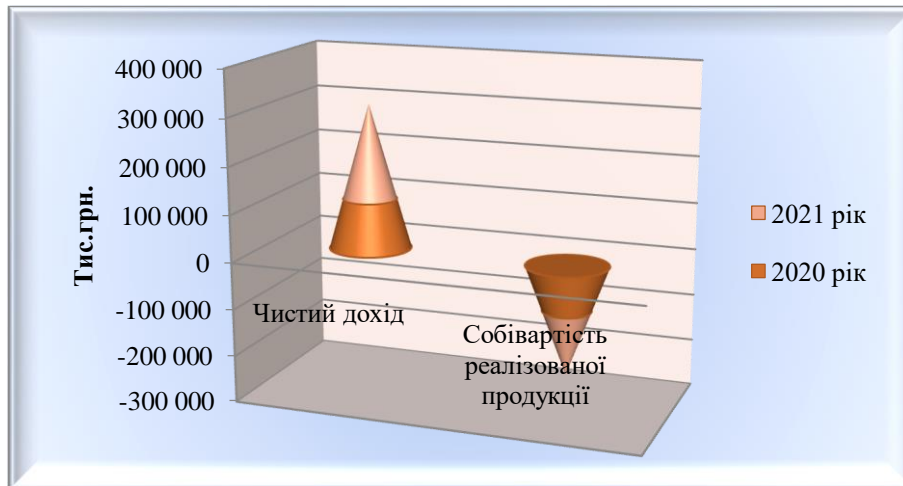

Рисунок 1.6 – Динаміка чистого доходу і собівартості реалізації підприємства за 2020-2021 роки

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи ТОВ АФ «ЧБГ» в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності, окупність витрат. Вони більш повно, ніж прибуток характеризують остаточні результати господарювання. Таким чином, рентабельність характеризує ефективність роботи підприємства, дає уявлення про спроможність підприємства збільшувати свій капітал.

Коефіцієнт рентабельності активів у 2021 р. становить 21,2 грн., що припадає на 1 грн. вкладених активів. Даний коефіцієнт порівняно з 2020 р. збільшився на 12,34 %, що є позитивною динамікою. На основі вище розрахованої таблиці можна зробити висновок, що оскільки показники рентабельності за 2020-2021 рр. підвищилися, це свідчить про збільшення прибутковості та ефективності роботи ТОВ АФ «ЧБГ».

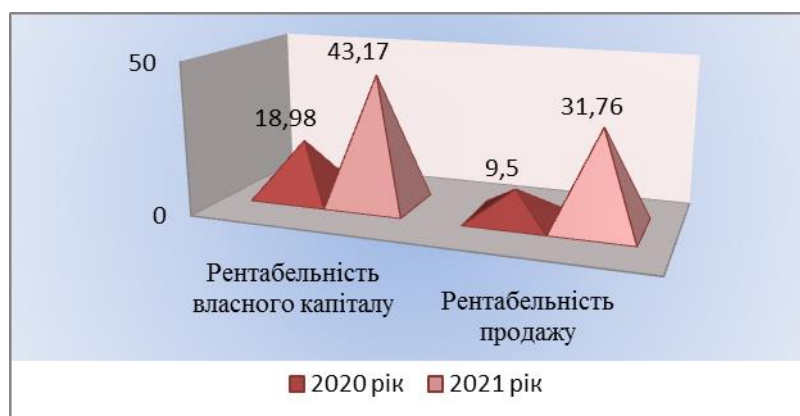

Рисунок 1.7 - Динаміка рентабельності підприємства за 2020-2021 роки

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості.

Ліквідність в короткостроковому періоді визначається його можливостями покрити свої короткострокові зобов'язання. Під короткостроковим періодом умовно розуміють строк до одного року, хоча іноді він також ототожнюється з операційним циклом.

Більш значна нестача ліквідності свідчить про те, що підприємство не може оплатити свої поточні борги та зобов'язання. Це може призвести до інтенсивного продажу довгострокових вкладень та активів, а в найгіршому випадку – до неплатоспроможності та банкрутства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частка короткострокових боргових зобов'язань може бути покрита за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів у вигляді ринкових цінних паперів і депозитів, тобто практично абсолютно ліквідними активами. У ТОВ АФ «ЧБГ» цей показник дуже низький, він становить у 2021 році 0,0071, свідчить про те, що підприємство не здатне погасити негайно свої зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів при одночасному пред'явленні кредитором своїх зобов'язань.

Коефіцієнт термінової ліквідності показує на скільки можливо буде погасити поточні зобов'язання, якщо положення стане дійсно критичним, при цьому виходять із припущення, що товарно-матеріальні запаси взагалі не мають ніякої ліквідаційної вартості. І цей коефіцієнт у підприємства у 2021 році становить 0,87, це свідчить що товариство не накопичило велику кількість досить ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5. Значення нижче 0,67 свідчить про високий рівень фінансових ризиків. Значення вище 1,5 може означати наявність додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

Порівнюючи коефіцієнт фінансової стабільності 2020 року з 2021 можна побачити що цей коефіцієнт піднявся до 0,62, незважаючи на підняття показника, ТОВ АФ «ЧБГ» має високий рівень фінансових ризиків.

Зробивши дослідження основних техніко – економічних показників роботи ТОВ АФ «ЧБГ» можна зробити висновок, що протягом 2020-2021 років відбулися зміни у фінансових результатах діяльності підприємства і можна зробити висновок, що керівництву необхідно вжити заходи щодо покращення результатів діяльності підприємства і забезпечення отримання прибутку.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Економічна сутність і значення облікової політики

Необхідності у формуванні облікової політики підприємств не виникало до початку ринкових реформ. В умовах планової адміністративно-командної економіки законодавство, що регулювало організацію бухгалтерського обліку, майже не передбачало можливість прояву самостійності підприємства у веденні обліку та складанні звітності.

У ринкових умовах із введенням нових економічних відносин і появою нових законодавчо-нормативних документів все більше питань підприємству необхідно вирішувати самостійно, або обирати один варіант із ряду запропонованих. Так, реформування бухгалтерського обліку відповідно до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів зумовило появу поняття «облікова політика». Офіційною датою початку використання даного терміну вважається 1999 р. - рік введення в дію Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Ефективність управління бухгалтерським обліком, фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу залежить від уміло сформованої облікової політики. Отже, формування облікової політики на підприємстві дуже трудомісткий і відповідальний процес, тому що підприємству доведеться не один рік працювати згідно з розробленою і затвердженою ним обліковою політикою.

Згідно з теоретичними положеннями праць учених під поняттям «політика» розуміють методи і форми вистежування і підтримки пріоритетів для досягнення основних цілей підприємства [18].

Вибір облікової політики залежить від особливостей діяльності підприємства . При створенні облікової політики необхідно звертати увагу на фактори, що на неї впливають.

Добре сформована облікова політика повинна враховувати можливості та умови ведення господарської діяльності (рис.2.1).

Рисунок 2.1 - Умови забезпечення правильності облікової політики

Отже, підприємство має чітко визначитися щодо наступного:

- методів оцінки вибуття запасів;
- порядку обліку (ідентифіковано чи загалом) і розподілу транспортно-заготівельних витрат;
- методів амортизації необоротних активів;
- переоцінки необоротних активів;
- переліку та складу змінних і постійних загальновиробничих витрат.

Розпорядчий документ, окрім перелічених питань, може також фіксувати інші важливі питання методів, принципів, процедур формування та подання ним фінансової звітності.

При створенні особистої облікової політики підприємство може мати базові її елементи. Відповідно, товариство має можливість вибрати ті елементи, які підходять найбільше до його типу діяльності.

У статті Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» зазначається, що облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності [1].

Серед переліку важливих завдань бухгалтерського обліку та облікової політики доцільно виділити такі:

- забезпечення збереження майна власника (власників);
- формування інформації власникам і керівництву підприємства для здійснення управління;
- забезпечення власника (власників) інформацією про фінансові результати діяльності підприємства;
- захист інтересів суспільства через загальносуспільне значення обліку

Основна мета облікової політики – забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

Основне призначення і головна задача застосування підприємством облікової політики – максимально адекватне відображення діяльності підприємства, формування повної, об'єктивної і достовірної інформації про неї для ефективного регулювання цієї діяльності в інтересах бізнесу і зацікавлених осіб [35].

Отже, можна сказати, що облікова політика підприємства – це не просто сукупність методів, принципів, способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибір методів ведення обліку, які надають можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя залежно від поставлених цілей. Іншими словами облікову політику дуже широко визначають як процес управління обліком, а у вузькому - як сукупність методів ведення обліку.

Формування облікової політики залежить від інтересів різних груп користувачів облікової інформації. Зв'язок економічних інтересів користувачів інформації зображений на рисунку 2.2.

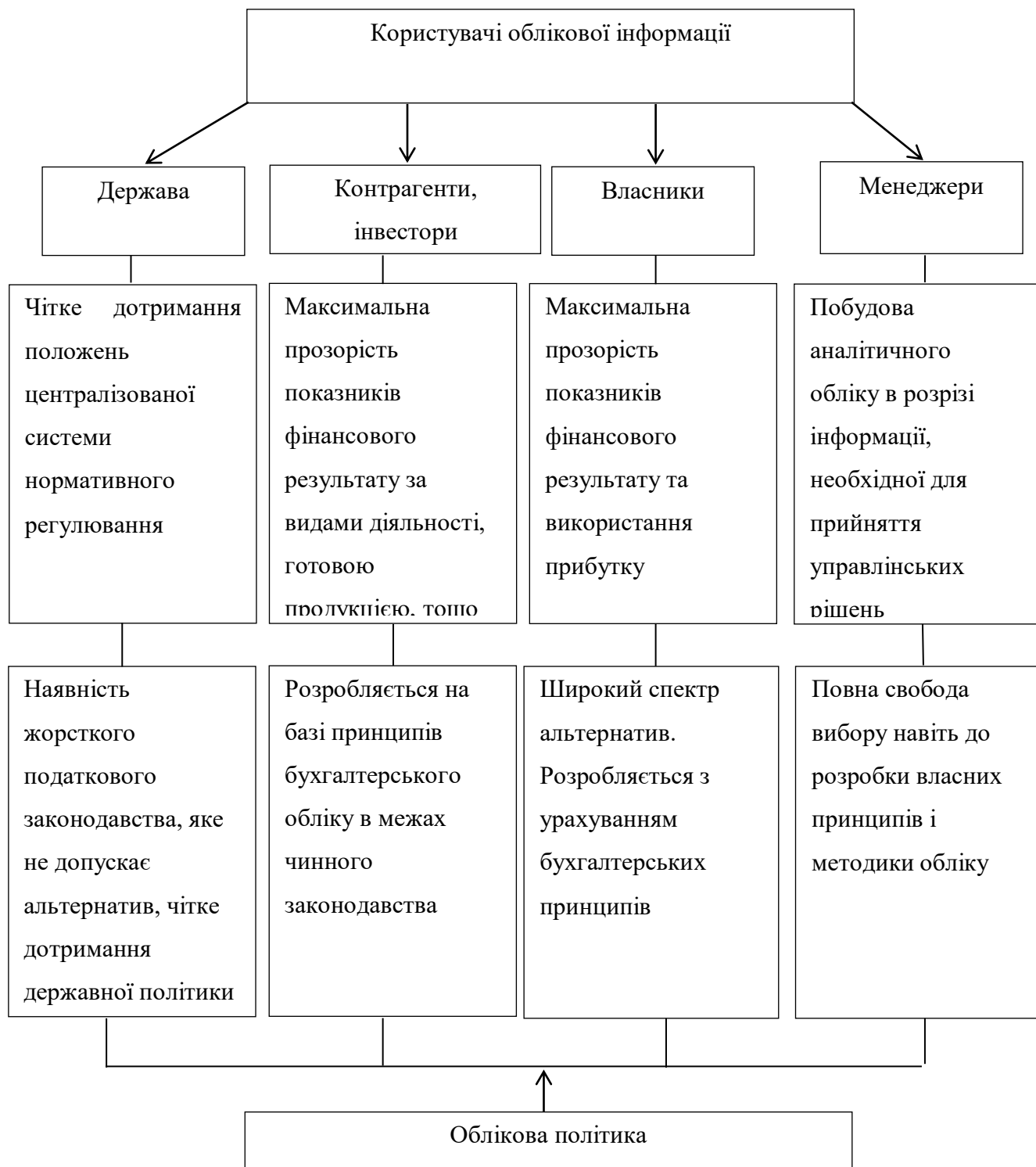

Рисунок 2.2 - Взаємозв'язок економічних інтересів користувачів інформації облікової політики

Можна спостерігати, що на практиці виробнича система дуже часто не може досягнути потрібного рівня, або ж дуже повільно здійснюються процеси.

Часто в економічних дослідженнях наголошується на тому, що керівництво не надає належної уваги процесу формування облікової політики.

На сьогоднішній день, облікова політика більшості підприємств України не відповідає вимогам, що висуваються П(С)БО 1 та П(С)БО 6, та не дає можливості сформувавши цілісне уявлення про особливості методики та організації обліку конкретного підприємства. Дослідивши облікові політики різних підприємств України, можна сформулювати перелік основних недоліків, які зображені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні недоліки облікових політик підприємств України

№	Недоліки	Характеристика
1	Відсутність регламентації	Облікова політика на підприємстві не затверджена наказом керівника.
2	Відсутність структури	Зміст облікової політики не має конкретно обґрунтованих блоків, що характеризують окремі об'єкти обліку, а має сукупність змішаних пунктів.
3	Формальний підхід	При формуванні облікової політики не акцентується увага на специфіку діяльності підприємства. Облікова політика має «шаблонний» характер.
4	Висвітлюються не повний перелік елементів	Облікова політика має суттєві прогалини, що стосується обліку певних елементів об'єкта.
5	Розходження між відображеними методами, та методами, які використовуються на практиці	В разі зміни методу нарахування амортизації чи інших методів і процедур, до облікової політики мають вноситись зміни, якщо це не відбувається, то виникають розходження.
6	Відсутність обґрунтування податкового обліку	Не розкриті питання організації та ведення податкового обліку на підприємстві.
7	Відображення кореспонденцій	Облікова політика перевантажена типовими кореспонденціями рахунків по окремим об'єктам обліку.

Отже, формування ринкової економіки, розширення міжнародних економічних зв'язків та наявність права вибору і його реалізації зумовлюють

впровадження в організацію бухгалтерського обліку облікової політики, яку підприємство визначає самостійно. Облікова політика є важливим аспектом формування напрямків його роботи. Налагоджена та систематична робота підприємства, яка буде спрямована для отримання максимального прибутку залежить від правильності складеної облікової політики та відповідності фактичного її ведення.

Однак, ряд проблем, які унеможливають правильність формування облікової політики необхідно вирішувати на рівні підприємства, для того, щоб в різних ситуаціях керівництво і власники, а також інші користувачі могли отримувати якісну інформацію про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень.

2.2 Складові облікової політики: об'єкти та елементи

Одним із ключових питань при дослідженні облікової політики є визначення її структурних елементів. Складовими аспектами облікової політики в Україні є:

1) теоретичні засади бухгалтерського обліку – базуються на загальнонаукових основах бухгалтерського обліку та основних законодавчих актах, що регулюють діяльність в цій сфері; також включають в себе основні принципи, дотримання яких є основою відображення в обліку господарських операцій;

2) методика – це сукупність методів та критеріїв оцінки, що регламентують облік основних засобів та малоцінних необоротних активів, запасів, фінансових інвестицій, розрахунків, забезпечень, доходів та витрат;

3) практика – включає в себе безпосереднє ведення обліку на вищеперерахованих ділянках шляхом реєстрації в первинних документах та їх обробки; відображення господарських операцій згідно діючого Плану рахунків; узагальнення інформації в облікових регістрах обраної форми обліку; організація внутрішнього контролю та взаємодії бухгалтерії з іншими службами господарюючого суб'єкта [63].

Об'єктом облікової політики підприємства вважають об'єкт обліку, щодо якого нормативно-правовими документами передбачено альтернативні варіанти обліку.

Елемент облікової політики – це конкретно обраний або самостійно розроблений підприємством виходячи з умов і специфіки його діяльності спосіб, або процедура обліку конкретного об'єкта облікової політики. До елементів можна віднести дві складових: облікові оцінки і безпосередньо елементи облікової політики.

Власне елементами облікової політики є способи, методи, прийоми обліку окремих об'єктів, що обираються підприємством із альтернативних варіантів, наведених у нормативно-правових актах (наприклад, методи нарахування амортизації основних засобів, методи оцінки вибуття запасів, способи обліку готової продукції).

Облікові оцінки встановлюються підприємством самостійно у межах чинного законодавства та мають, зазвичай, числовий вираз. Співвідношення між елементами відображує рисунок 2.3.

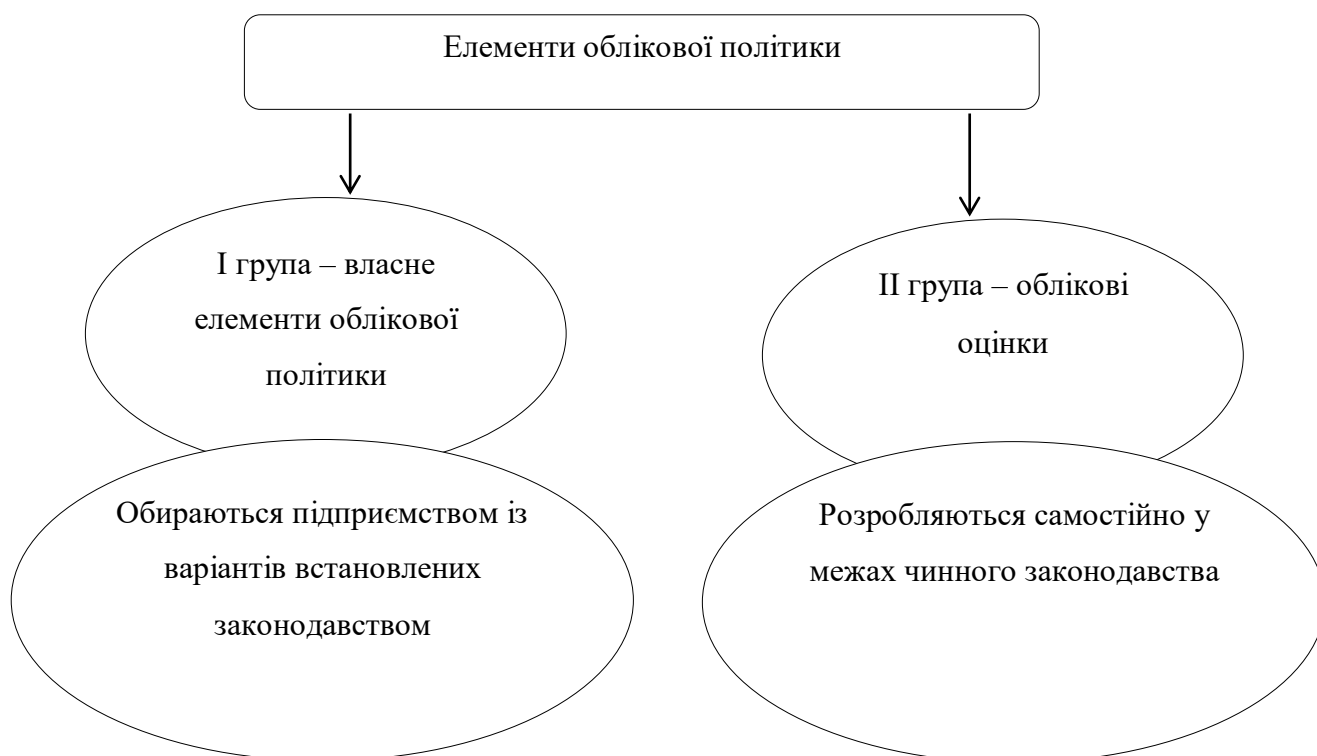

Рисунок 2.3 - Співвідношення між елементами облікової політики та обліковими оцінками

Частину бухгалтерської системи підприємства становлять облікові оцінки, здебільшого вони враховують норми, що ґрунтуються на досвіді роботи самого підприємства. Види облікових оцінок зображено на рисунку 2.4.

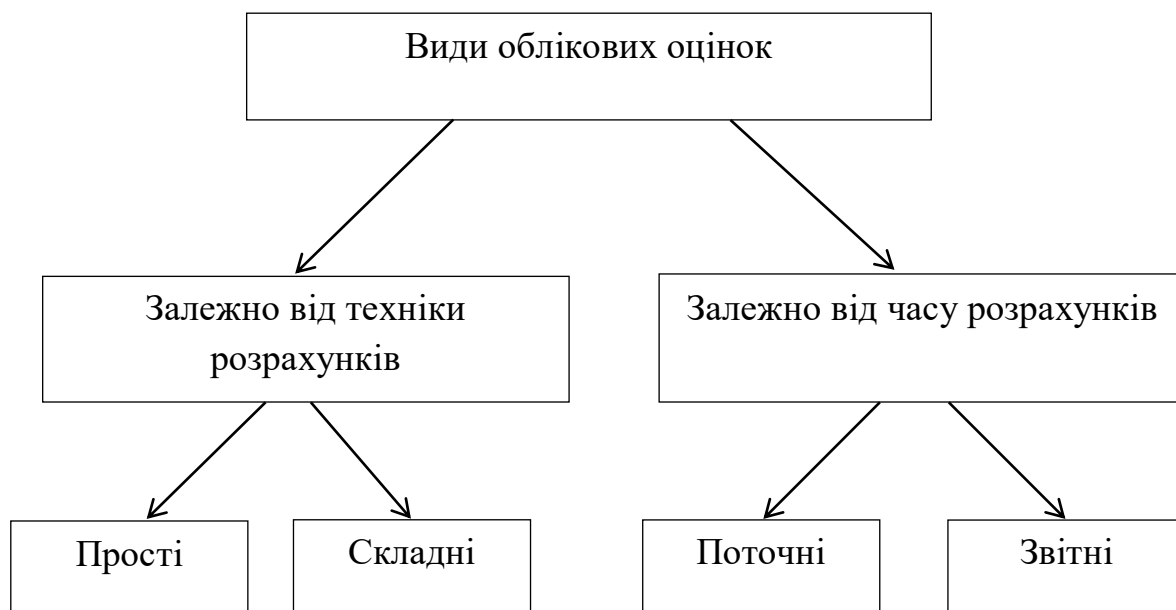

Рис.2.4 - Класифікація облікових оцінок

Прості облікові оцінки розраховуються на основі будь-якого одного розрахунку, а складні - на основі декількох показників з використанням спеціальних прогнозів.

Поточні облікові оцінки відображаються на рахунках бухгалтерського обліку з тією періодичністю, що й заповнення самих реєстрів бухгалтерського обліку; звітні облікові оцінки відображаються тільки під час складання бухгалтерської звітності й до кінця поточного року не виконуються.

Таким чином, об'єкти облікової політики у більшості випадків співпадають із об'єктами бухгалтерського обліку (ними є активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати), елементами облікової політики є альтернативні варіанти обліку окремих об'єктів, передбачених нормативно-правовими актами; до облікових оцінок включаються суми показників бухгалтерської звітності, що були розраховані керівництвом підприємства, та є припустимими відповідно до положень бухгалтерського обліку за неможливості визначення їх точних значень.

2.3 Принципи формування облікової політики

Первинною складовою облікової політики є принципи, які відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] визначаються як «базові концепції, які кладуться в основу відображення в обліку та звітності господарської діяльності» суб'єкта господарювання. Проте в економічній літературі немає єдиного підходу щодо принципів формування облікової політики підприємства.

Принципи облікової політики - правила, що використовуються при вимірюванні, реєстрації і оцінці господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Стосовно переліку, то в різні часи до їх складу входила різна кількість принципів організації обліку. В кінці XIX початку XX століття, існувало два підходи до трактування змісту принципів організації обліку та щодо їх кількості. Порівняльна характеристика точки зору науковці наведена в таблиці.

Таблиця 2.2

Принципи організації бухгалтерського обліку (XIX–XX ст.)

Принципи англо-американської школи	Принципи французької школи
Розподіл праці – виконання рядовим бухгалтером простих маніпуляцій.	Механізація обліку – реорганізація обліку, автоматизація.
Локалізація інформації – облік є знаряддям оперативного управління.	Економія часу – паралельне виконання декількох робіт, яке дають машини.
Конкуренція в контролі – принцип колації.	Економія праці – скорочення штату у великих бухгалтеріях.
Дієвість бухгалтерії – ефективна робота бухгалтерії.	Безпечність – здійснення самоконтролю й ревізії.
Методологічна незалежність – кожне підприємство саме встановлює методологію ведення обліку	Скорочення термінів – бухгалтерія має надавати найточніші дані в найкоротші терміни.
Психологічний клімат – організація взаємовідносин між бухгалтерами та іншими працівниками, дисципліна.	Чіткість – удосконалення бухгалтерської мови.

Проаналізувавши дану таблицю, можна зробити такі висновки, що в англо-американській школі принципи здебільшого направлені на збільшення ефективності роботи бухгалтерів (розподіл праці, конкуренція, дієвість бухгалтерії) та покращення умов праці шляхом підтримки психологічного духу в колективі й самостійною розробкою усіх методологічних положень на основі специфіки діяльності компанії.

Стосовно французьких вчених, можна зробити висновки, що ключова ідея це удосконалення методики ведення та організації бухгалтерського обліку шляхом його автоматизації, яка в свою чергу дасть можливість економії часу бухгалтерів, скорочення термінів і спростить процедури ревізії та контролю.

Якщо ж говорити про вітчизняну школу бухгалтерського обліку, то вона нещодавно сформулювала систему принципів організації обліку.

До науковців, які займалися розробкою цього питання належать: В.В.Сопко, В.П.Завгородній, А.М.Кузьмінський та М.Т.Білуха. Дослідивши думки вчених можна зробити висновки, що думки вітчизняних вчених співпадають лише, щодо чотирьох основоположних принципів організації бухгалтерського обліку таких принципів як: безперервності, що передбачає послідовність облікового, контрольного та аналітичного процесів під час розв'язування конкретних завдань; пропорційності, який вимагає правильного співвідношення між різними елементами й об'єктами організації, зокрема обчислювальної техніки, кваліфікаційного складу виконавців; принцип прямоточності полягає у раціональній організації інформаційних потоків між учасниками облікового процесу; ритмічності полягає у рівномірному надходженні даних та виході інформації [62].

Керівник та головний бухгалтер приймають рішення самостійно, щодо використання тих чи інших принципів організації обліку на підприємстві.

Необхідно звернути увагу, що при розробці облікової політики потрібно керуватися не лише специфічними принципами, але й загальними організаційно-управлінськими, які впливають на вибір важливих факторів і характеризують зв'язки внутрішніх господарських процесів з зовнішнім середовищем.

Характеристика принципів наведена в таблиці 2.3 [65].

Таблиця 2.3

Організаційно-управлінські принципи формування облікової політики

Принцип	Характеристика принципу
1	2
Безперервності	Створення таких організаційних умов господарювання, при яких досягаються стійкість і безперервність облікової політики
Співставність інтересів	При розробці облікової політики, необхідно пам'ятати, що підприємство є елементом державної системи, керується нормативними актами, державними ресурсами, пільгами.
Комплексності	При формуванні облікової політики необхідно вивчати і оцінювати події не по окремих ізольованих причинах, а по сукупному впливу на систему технологічних, економічних, політичних, екологічних, організаційних, соціальних факторів.
Ефективності	Кожне підприємство найбільш ефективно обирає найкращий спосіб для себе використання ресурсів, методів обліку, аналізу і контролю, що і являється сутністю облікової політики.
Системності	Облікова політика розглядається як штучно створена функціональна складова виробничої системи, яка виконує функції пов'язані зі збором, класифікацією, обробкою, аналізом і формуванням звітності.
Планомірності і динамізму	Облікова політика має бути націлена на вирішення не лише поточних, але й довгострокових, стратегічних задач розвитку підприємства.

Отже, перераховані методологічні принципи мають забезпечити повноту і своєчасність відображення фактів господарської діяльності; можливість визнання витрат і зобов'язань у більшій мірі, чим доходів і активів; раціональне ведення обліку стосовно до конкретних умов підприємства; тотожність даних аналітичного і синтетичного обліку за звітний період.

2.4 Порядок формування облікової політики та її документальне оформлення

Дуже непростим та важливим етапом в діяльності підприємства є формування облікової політики, процес трудомісткий і відповідальний, оскільки впливає загалом на ефективність діяльності, та фінансові результати. Обгрунтована політика дає змогу суб'єкту господарювання впливати на ефективність використання своїх ресурсів та на фінансово-економічні показники своєї діяльності.

Потрібно розглянути облікову політику в контексті організації бухгалтерського обліку, щоб у повному обсязі розкрити всі аспекти її формування.

Оскільки відповідальність за організацію бухгалтерського обліку законодавством покладається на власника підприємств, до його повноважень належить також відповідальність за формування облікової політики.

Проте, на практиці власник підприємства може бути не усвідомлений з питань бухгалтерського обліку або взагалі перекласти свої повноваження на особу, яка керує підприємством за контрактом. Тому формування облікової політики може здійснюватися:

- 1) головним бухгалтером та керівником підприємства;
- 2) головним бухгалтером із залученням відповідних спеціалістів;
- 3) внутрішнім аудитором або аудиторською службою;
- 5) залученням спеціалізованої фірми (бухгалтерської, аудиторської, консалтингової тощо).

Формування політики суб'єктів господарювання ,на думку різних вчених, відбувається в декілька таких етапів (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Етапи	Характеристика
1	2
Організаційний	На цьому етапі приймається рішення про виконавчий орган (комісію), яка займатиметься розробленням облікової політики та її документальним оформленням у вигляді наказу (розпорядження чи положення); визначаються його функції, обов'язки та права, здійснюється безпосередній розподіл обов'язків між членами комісії; встановлюються службові зв'язки бухгалтерської служби з іншими функціональними та виробничими структурами, підрозділами підприємства
Підготовчий	Відображується визначення, з яких питань підприємство повинно прийняти ті чи інші рішення в частині облікової політики; аналіз практики використання окремих способів ведення обліку; підготовка та видання наказів та розпоряджень .
Аналізу та визначення передумов	Досліджуються установчі документи, які слугують основою для формування облікової політики (оскільки їх відсутність чи недотримання юридичних норм їх оформлення унеможливають формування облікової політики суб'єкта господарювання); визначення центрів відповідальності.

1	2
Вибір та обґрунтування вихідних положень побудови облікової політики	Аналіз загально визнаних припущень щодо побудови облікової політики з точки зору виявленої на попередньому етапі сукупності факторів; за умови їх адекватності ці припущення закладаються в основу облікової політики.
Оформлення облікової політики	Обрана облікова політика отримує відповідне оформлення у вигляді наказу, положення чи розпорядження, щоб були задоволені формальні вимоги до оформлення, тобто із дотриманням загальноприйнятих вимог діловодства
Заключний	Контроль за впровадженням та виконанням норм та положень обраної облікової політики; виявлення за необхідністю недоліків та порядку внесення змін у базовий наказ про облікову політику; визначення відповідальності за порушення положень облікової політики.

Відповідно участь при формуванні облікової політики, а також відповідальність за її формування, як правило, беруть на себе директор і головний бухгалтер.

До складу комісії повинні входити фахівці не лише із бухгалтерської служби, але й інших функціональних підрозділів та відділів, в тому числі фінансового, юридичного, відділу внутрішнього аудиту, інженерно-технічна, планово-економічна та інші служби підприємства, які відповідальні за планування таких важливих показників, як собівартість виробленої і реалізованої продукції, класифікації витрат, амортизації, а також розробляють і вносять свої пропозиції з питань формування облікової політики.

В разі необхідності можна залучати до розроблення облікової політики

спеціалізовану, організацію (аудиторську, бухгалтерську) або незалежних експертів.

Організаційна діяльність кожного підприємства фіксується в організаційно-правових документах, що містять правила, норми, положення, які визначають її статус, компетенцію, структуру, штатну чисельність і посадовий склад, функціональний зміст діяльності установи в цілому, її підрозділів і працівників, їх права, обов'язки, відповідальність та інші аспекти.

Організаційно-правові документи є правовою основою діяльності підприємств, містять положення, засновані на нормах адміністративного права, та є обов'язковими для виконання. Ці документи залежно від їх виду проходять процедуру затвердження: уповноваженим на це органом вищого рівня; керівником цієї установи; колегіальним органом (наприклад, загальними зборами акціонерів, радою директорів тощо); керівником структурного підрозділу. Організаційні документи можуть затверджуватися безпосередньо керівником, розпорядчим документом або колегіальним органом. Датою організаційно-правового документа є дата його затвердження.

Організаційно-правові документи розробляє керівництво установи або керівники структурних підрозділів із залученням юридичної служби та кваліфікованих фахівців, добре обізнаних із роботою установи.

Вибір альтернативного варіанту ведення обліку того чи іншого об'єкту обліку повинен обов'язково бути закріплений в обліковій політиці підприємства, формування якої завершується затвердженням керівництвом підприємства організаційно-правових документів, а саме : наказом, положенням, розпорядженням чи постановою про облікову політику.

Окрім організації бухгалтерського обліку в наказі повинна розкриватися інформація про організацію податкових розрахунків. Тобто до наказу про облікову політику підприємства формують додатки, до яких відносять:

- робочий план рахунків;
- графіки документообігу ;
- порядок зберігання документів;

-перелік обраних методів нарахування амортизації за видами необоротних активів;

– перелік обраних методів оцінки вибуття запасів за їх видами;

– перелік і склад статей калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг);

– перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат; – порядок розподілу загальновиробничих витрат на змінні та постійні і між видами готової продукції;

Достатньо трудомістким етапом складання додатків до Наказу про облікову політику підприємства є розробка робочого плану рахунків. Робочий план рахунків повинен відображати специфіку діяльності конкретного підприємства і містити перелік рахунків, який ним використовуються у більш деталізованому вигляді, порівняно із тим, що наводиться у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженому Міністерством фінансів України.

При формуванні робочого плану рахунків застосовується метод послідовного групування об'єктів обліку та виділення їх вертикальної (ієрархічної) і горизонтальної (інформаційних зв'язків) структури.

Багатоступенева ієрархічна структура робочого плану рахунків дозволяє шляхом застосування методу послідовного групування об'єктів обліку одержати узагальнену інформацію про окремі види активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат та фінансових результатів підприємства на різних рівнях управління і провести поглиблений, послідовний аналіз їх наявності, складу, структури та динаміки.

Формування графіку документообігу та визначення вимог до порядку оформлення документів є надзвичайно важливою ділянкою організації обліку на підприємстві, враховуючи, що відповідно до ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування.

Записи в облікових регістрах проводяться на підставі первинних документів, які являють собою це документи, створені у письмовій або електронній формі, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення. Вони повинні бути складені у момент проведення кожної господарської операції або, якщо це неможливо, безпосередньо після її завершення.

Документи, створені засобами обчислювальної техніки на машинних носіях, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови надання їм юридичної сили і доказовості.

2.5 Законодавчо-нормативна база складання облікової політики підприємств.

Сприйняття економічних рішень бухгалтерського обліку в умовах становлення ринкових відносин перетворюється на засіб забезпечення користувачів високоякісною обліковою інформацією.

Для досягнення єдності показників діяльності в суспільстві, загальне методологічне керівництво бухгалтерським обліком здійснюється за загальноприйнятими у світовій практиці принципами обліку та на законодавчій основі.

Облікова політика товариства це дуже важливий інструмент за допомогою якого можливе оптимальне поєднання організації власної ініціативи та державного регулювання у формуванні та веденні бухгалтерського обліку.

Організація і ведення бухгалтерського обліку на підприємствах здійснюється згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Саме в даному законі зазначається з якою метою здійснюється державне регулювання обліку та звітності.

Отже, формування облікової політики може відбуватись на таких рівнях:

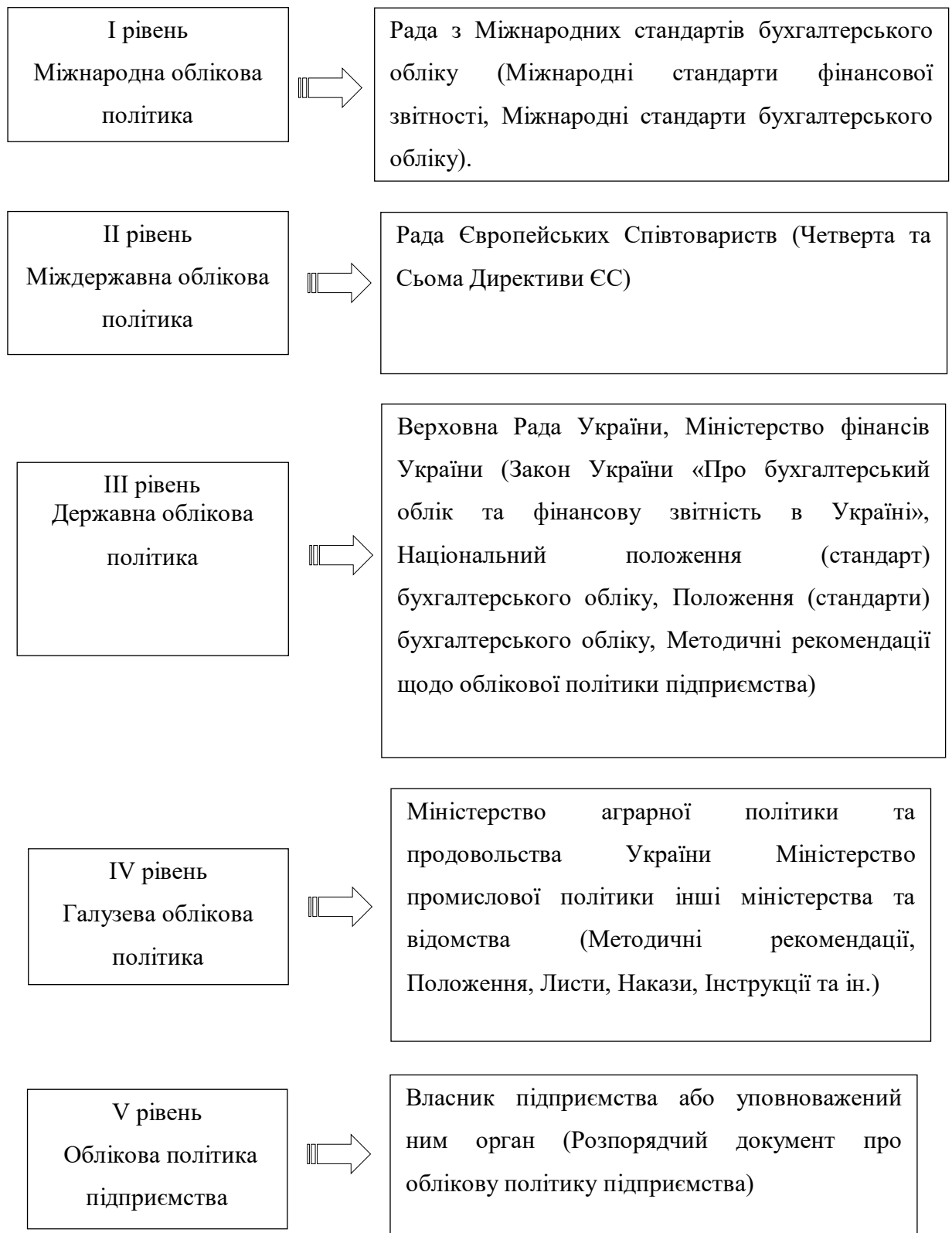

Рисунок 2.5 - Рівні застосування облікової політики

На державному рівні, та на рівні підприємства формування облікової політики реалізується під впливом багатьох чинників, що зумовлюють різні аспекти регламентації облікової політики на кожному із представлених рівнів (рис.1.3).

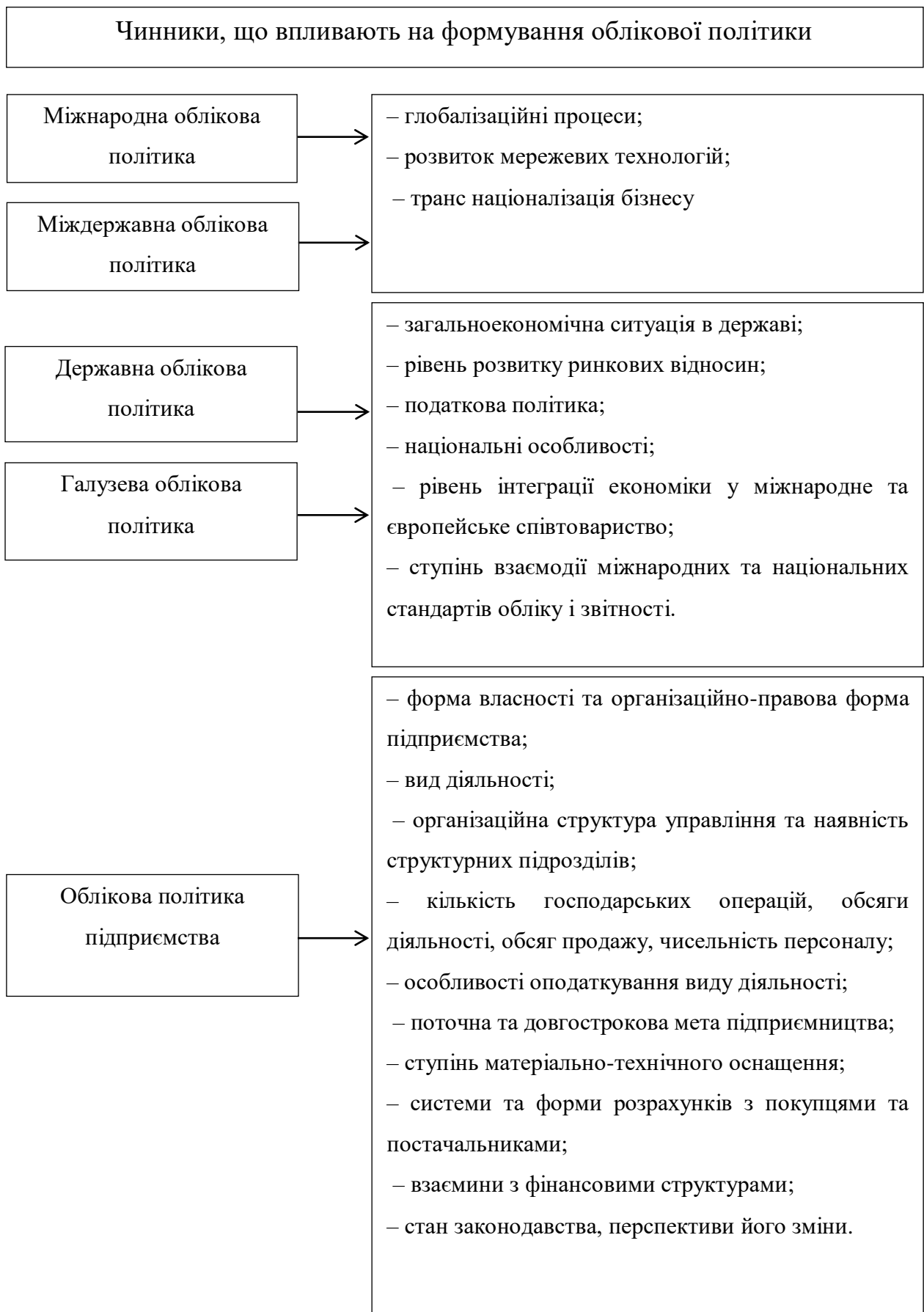

Рисунок 2.6 - Вплив чинників на формування облікової політики

На першому рівні формування облікової політики здійснюється Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (раніше – Комітет з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО)).

На даний час до складу міжнародної організації входять 155 професійних бухгалтерських організацій з майже 120 країн світу, які представляють понад 2,5 мільйонів бухгалтерів, зайнятих публічною практикою.

Згідно з Конституцією КМСБО його основні завдання полягають у розробці на потребу суспільства стандартів бухгалтерського обліку, яких слід дотримуватися при складанні фінансової звітності; сприянні розповсюдженню та прийняттю їх у всіх країнах світу; спрямуванні зусиль на удосконалення та уніфікацію бухгалтерського обліку на міжнародному рівні.

Міжнародний рівень облікової політики включає принципи та правила щодо ведення обліку, визначені міжнародними стандартами фінансової звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності охоплюють Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Міждержавна облікова політика включає аспекти облікової політики підприємств-членів міждержавних об'єднань. Зокрема, окремі Директиви ЄС присвячені уніфікації вимог щодо розкриття інформації у бухгалтерській звітності.

Державна облікова політика виконує функцію нормативно-правового регулювання організації та методики фінансового обліку і складання фінансової звітності у межах країни.

«Мета державної облікової політики зводиться до зменшення (стирання) відмінностей у способах відображення, оцінки, методів подання фінансової інформації та звітів фірм, а також до скорочення коливань кількості та якості інформації у фінансових звітах, що публікуються» [30]. Міжнародна практика свідчить, що облікова політика в різних країнах має деякі специфічні особливості.

Галузева облікова політика – це розробка на основі загальноприйнятих принципів та правил функціонування фінансового обліку в межах країни методичних рекомендацій (вказівок, інструкцій) щодо формування облікової політики підприємств конкретної галузі.

Регламентация галузевої облікової політики є необхідною, оскільки державна облікова політика не може врахувати особливості усіх галузей економіки країни [5]. Слід відмітити, що на перших трьох рівнях встановлюються загальні правила бухгалтерського обліку, які повинні оптимально поєднувати державну регламентацію із засадами ринкової економіки. У масштабах галузі ці правила уточнюються.

Докладна розробка правил і визначення механізму їх реалізації мають здійснюватися на підприємстві. Варто відзначити, облікова політика підприємства, що розробляється власником має узгоджуватися із вимогами нормативно-правових актів та не суперечити їхнім вимогам. Це означає, що ступінь свободи підприємства у формуванні облікової політики обмежений державою у прийнятих законах, положеннях, постановах та інших нормативних документах, в яких є допустимі варіанти альтернативних рішень здійснення облікових процедур [7].

Кожен рівень облікової політики передбачає наявність нормативно-правового забезпечення, спрямованого на регламентацію різних аспектів облікової політики.

Дослідивши стан нормативно-правового регулювання облікової політики можна зробити висновок про те, що в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», П(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(с)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» розкрито лише деякі положення щодо облікової політики, зокрема: надане визначення облікової політики; передбачена самостійність встановлення облікової політики підприємством; визначено порядок розкриття і внесення змін в облікову політику.

Отже, система бухгалтерського обліку в Україні характеризується державною формою регулювання й управління.

Функції державного регулювання облікової системи реалізуються через систему органів державної влади та державного управління.

Головним органом державного регулювання обліку є Кабінет Міністрів України, його структурний підрозділ – Міністерство Фінансів, у складі якого діє Методологічна рада з бухгалтерського обліку. В Україні нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку складається з п'яти рівнів. Проте, нормативно-правове регулювання облікової політики в Україні не є досконалим та потребує подальшого розвитку. При цьому необхідно враховувати норми міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 3 ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ТОВ АФ «ЧБГ» ЩОДО ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

3.1 Організація обліку необоротних активів

Важливим елементом для функціонування підприємства являються необоротні активи. Вони складають більшу частину майна підприємства.

Основним нормативним документом, що регламентує поняття «необоротні активи» є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1).

Активи – це ресурси, що контролювані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [40]. До необоротних належать активи, які призначені для використання протягом періоду, більшого за один рік (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).

У Формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» необоротні активи є першим розділом активу Балансу та поділяється на такі статті:

- 1) нематеріальні активи;
- 2) незавершене будівництво;
- 3) основні засоби;
- 4) довгострокові фінансові інвестиції;
- 5) довгострокова дебіторська заборгованість;
- 6) відстрочені податкові активи;
- 7) інші необоротні активи.

Одним із найважливіших видів необоротних активів, якими володіє підприємство, є основні засоби - це матеріальні активи, що підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, передачі в оренду іншим особам, чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше за рік) [43].

В обліку існують наступні види оцінки необоротних активів, зобразимо їх на рисунку 3.1.

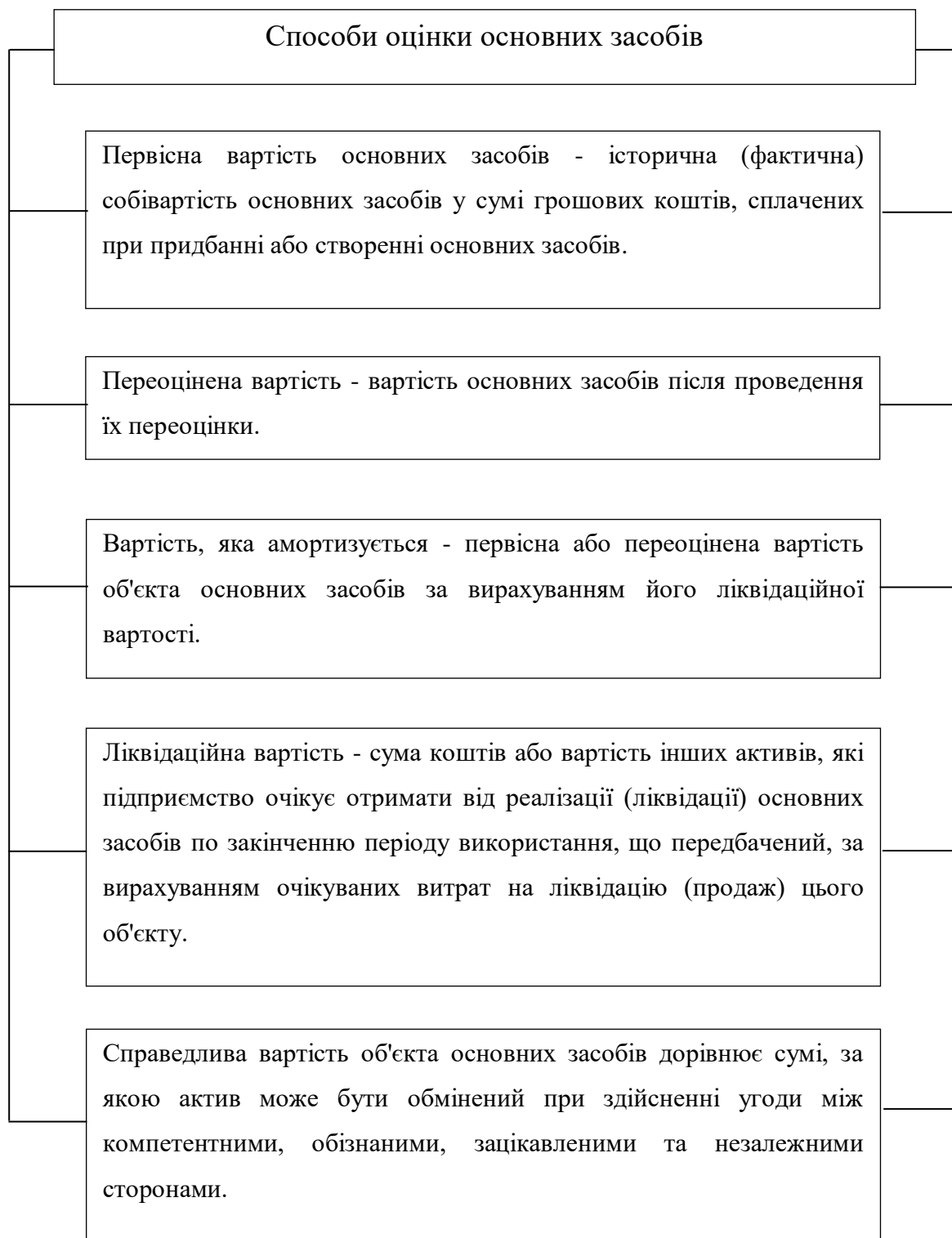

Рисунок.3.1 - Способи оцінки основних засобів

На ТОВ АФ «ЧБГ» обліковою одиницею бухгалтерського обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Об'єкт основних засобів - це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього, або конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання самостійних функцій, або ж відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів, що представляють собою єдине ціле і спільно виконують певну роботу [50].

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то в бухгалтерському обліку кожна з цих частин може визнаватися окремим об'єктом основних засобів.

Кожному інвентарному об'єкту присвоюється інвентарний номер, який наноситься на об'єкт та вказується в первинних документах і регістрах з обліку об'єктів основних засобів..

Порядок відображення надходження необоротних активів у бухгалтерському обліку та формування їх первісної вартості залежить від того, яким чином і на яких умовах вони придбані.

Надходження необоротних активів на ТОВ АФ «ЧБГ» відбувається за одним із способів, відображених на рисунку 3.2.

Рисунок 3.2 – Шляхи надходження необоротних активів

Здійснені господарські операції на ТОВ АФ «ЧБГ» відображаються в бухгалтерському обліку за умови їх належного документального оформлення.

З цією метою на підприємстві використовуються типові форми первинних документів:

1. ОЗ-1 “Акт приймання - передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів” (додаток).
2. ОЗ-2 ”Акт приймання – здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об’єктів”.
3. ОЗ-3 “Акт на списання основних засобів” (додаток).
4. ОЗ-4 “Акт на списання автотранспортних засобів”.
5. ОЗ-6 “Інвентарна картка обліку основних засобів”.
6. ОЗ-7 “Опис інвентарних карток з обліку основних засобів”.
7. ОЗ-8 “Картка обліку руху основних засобів”.
8. ОЗ-9 “Інвентарний список основних засобів”.
9. ОЗ-14 “Розрахунок амортизації основних засобів” (для промислових підприємств).
10. ОЗ-16 “Розрахунок амортизації по автотранспорту”.

Одним із найбільш вагомих елементів облікової політики стосовно основних засобів є вибір методу нарахування амортизації. Амортизація є одним з основних і суттєвих інструментів управління фінансовими результатами діяльності підприємства. НП(С)БО 7 «Основні засоби» визначає амортизацію як систематичний розподіл вартості, що амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)

Методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів обираються підприємством самостійно з урахуванням очікуваної форми споживання економічних вигод, втілених в цьому активі

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс) і проводиться щомісячно.

Переваги та недоліки застосування кожного із передбачених законодавством методів наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки методів амортизації

Метод нарахування амортизації	Переваги	Недоліки
Прямолінійний метод	Простота застосування	Недоліком цього методу є те, що, сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість
Метод зменшення залишкової вартості	Основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта основних засобів	В перші роки застосування показник собівартості продукції завищується (товарів, робіт, послуг)
Метод прискореного зменшення залишкової вартості	Основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта основних засобів	Не дозволяє відобразити реальний фінансовий стан; в перші роки експлуатації об'єкта основних засобів показник собівартості завищується. Недоліком також є складність розрахунку
Кумулятивний метод	На відміну від інших прискорених методів суми нарахування, зменшення амортизаційних сум відбувається рівномірно	Сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість
Виробничий метод	При застосуванні даного методу можна реально оцінити стан об'єкту основних засобів та сума амортизаційних відрахувань пропорційна обсягу випущеної продукції (товарів, робіт, послуг)	Застосування методу обмежене тим, що не завжди можливо визначити виробничу потужність об'єкта протягом всього терміну його експлуатації

На ТОВ АФ «ЧБГ» нарахування амортизації здійснюється за допомогою прямолінійного методу, що передбачає нарахування амортизації рівномірним розподілом вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Прямолінійний метод нарахування амортизації найпоширеніший за свою простоту в розрахунках.

Цей метод застосовується для тих об'єктів основних засобів, які протягом всього строку експлуатації виконують приблизно постійний обсяг робіт. Однак, він не враховує вплив наступних факторів:

1. Моральний знос об'єкта.
2. Виробничу потужність основних засобів у різні роки експлуатації.
3. Збільшення витрат на ремонт в останні роки експлуатації об'єкта.

Амортизацію за малоцінними необоротними матеріальними активами на ТОВ АФ «ЧБГ» нараховують у першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 відсотків його вартості, яка амортизується.

Якщо залишкова вартість основних засобів значно (більше як на 10%) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу, то може відбуватись їх переоцінка.

Вибуття необоротних активів на ТОВ АФ «ЧБГ» може виникати внаслідок таких причин, які зображені на рисунку 3.3.

Знос основних засобів в розмірі 100% не є підставою для списання. Повинен бути встановлений факт їх непридатності для подальшого використання. Нархування зносу за МШП здійснювати у розмірі сто відсотків балансової вартості таких предметів при передачі їх зі складу в експлуатацію. Здійснювати обов'язкове ведення кількісного обліку таких предметів у розрізі матеріально відповідальних осіб до моменту їх повної ліквідації (списання з балансу).

Для визначення непридатності основних засобів для подальшої експлуатації, виявлення причин списання та визначення подальших подій щодо необоротних активів - продаж, ліквідація чи безоплатна передача, вирішує створена наказом керівника діюча комісія.

Рисунок 3.3 - Причини та шляхи вибуття необоротних активів

Комісія робить огляд об'єкта, технічної документації, реального стану, проценту зношеності та виносить рішення стосовно його подальшого використання.

Необхідно проводити інвентаризацію майна та фінансових зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності, відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів.

Інвентаризація активів, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться на протязі календарного року перед складанням річної фінансової звітності підприємства, в обов'язковому порядку.

Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим письмовим наказом.

У всіх інших випадках об'єкти та періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником підприємства на підставі чинного законодавства у міру необхідності.

Час та перелік інвентаризації об'єктів визначаються окремим письмовим наказом керівника підприємства.

Отже, на ТОВ АФ «ЧБГ» організація обліку активів забезпечує своєчасні та добре сформовані операції з надходження, переміщення та вибуття, вибір прийомів й методик здійснення бухгалтерського обліку, визначення матеріально-відповідальних осіб, формування певних показників фінансової звітності та складання облікових реєстрів

3.2 Організація обліку виробничих запасів

Особливе місце у складі майна і домінуючі позиції у структурі підприємства складають запаси, вони є однією із найважливіших частин оборотних активів.

На рівні підприємства запаси належать до об'єктів, які потребують великих капіталовкладень, і тому являють собою один із чинників, що визначають політику підприємства та впливають на рівень ефективності його функціонування.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», запаси – це активи, які:

1) утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Для цілей бухгалтерського обліку запаси включають:

- сировину, основні та допоміжні матеріали;
- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів;
- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим правовим актом;
- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;
- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;
- поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за вимогами , а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання.

Виробничі запаси надходять на підприємство в результаті одного із способів, зображених на рисунку 3.4.

Рисунок 3.4 – Способи надходження виробничих запасів

Запаси обліковують на активному рахунку 20 "Виробничі запаси", за дебетом відображають надходження запасів, а за кредитом - вибуття.

Бухгалтерські проведення з обліку надходження виробничих запасів та МШП зображено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Господарські операції з обліку надходження

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Оприбутковано запаси, що надійшли від постачальників, чи інших кредиторів	20, 22	631, 685
2	Закуплено запаси підзвітною особою	20, 22	372
3	Повернено матеріали із власного виробництва	20	23
4	Оплачено матеріали із каси	20, 22	301
5	Відображено транспортно-заготівельні витрати, пов'язані з придбанням запасів	20	685, 631
6	Оприбутковано матеріали після списання необоротних активів	20, 22	746

При створенні облікової політики підприємство має передбачити у розпорядчому документі про облікову політику одиницю обліку запасів. Відповідно до чинного законодавства облік запасів може вестися за їх найменуваннями, або ж видами.

Всі виробничі запаси товариства можуть бути розподілені на такі дві головні групи: власні запаси та запаси, що не є власністю. У свою чергу кожна із цих груп поділяється на види запасів.

На ТОВ АФ «ЧБГ» обліковою одиницею бухгалтерського обліку запасів є вид запасів.

Запаси в обліку оцінюють за кожним етапом їх надходження, використання чи зберігання.

Згідно П(С)БО 9 «Запаси» на підприємстві застосовують такі принципи оцінки (рис. 3.5).

Оцінка запасів відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси»

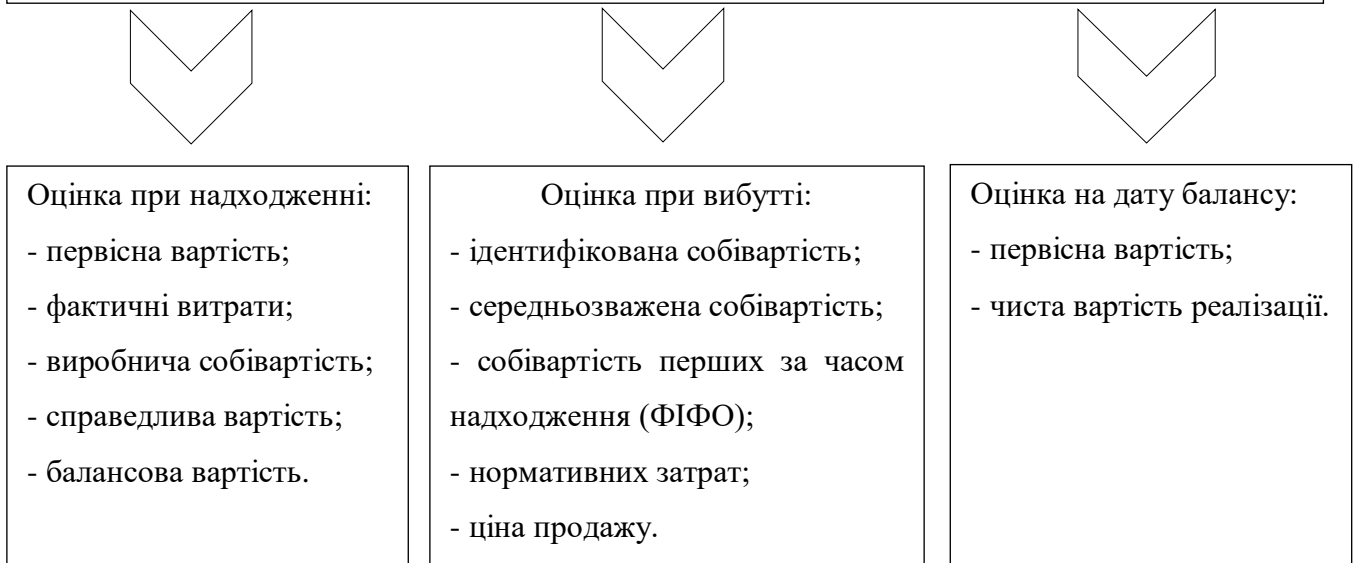

Рисунок 3.5 - Оцінка запасів згідно НП(С)БО "Запаси"

Найбільш розповсюдженим методом надходження виробничих запасів на підприємство є запаси, що придбані за плату. В цьому випадку їхньою первісною вартістю буде вважатися собівартість, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємством;
- транспортно-заготівельні витрати;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Суцільна та безперервна реєстрація у документах даних про всі господарські операції, що здійснюються, є важливим засобом контролю за об'єктами господарської діяльності, та, зокрема, правильним і раціональним використанням запасів підприємства.

З метою документування руху виробничих запасів передбачено типові форми первинних документів (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6.

Документування операцій, пов'язаних з рухом виробничих запасів

Назва та форма документа	Призначення документа
Товарно-транспортна накладна (ф. № 1 - ТН)	комбінований документ, що складається з трьох самостійних розділів: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація
Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20)	документ є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей, для оприбуткування їх підприємством-одержувачем і для дозволу на вивіз із території підприємства постачальника, а також для їх складського, оперативного і бухгалтерського обліку
Прибутковий ордер (ф. № М-4)	застосовуються для обліку матеріалів, що надходять на підприємство від постачальників або з переробки
Акт приймання матеріалів (М-7)	для оформлення приймання матеріальних цінностей, які мають розбіжності із супровідними документами постачальника
Картка складського обліку Матеріалів (М-12)	застосовується для руху матеріалів на складі за кожним сортом, видом і розміром по кожному номенклатурному номеру
Лімітно-забірна картка	для оформлення відпуску матеріалів, які систематично використовуються для виготовлення продукції, для контролю за дотриманням встановлених лімітів та виправдання списання цінностей зі складу
Журнал обліку вантажів, що надійшли	застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів та оприбуткуванням їх на склад підприємства
Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей (М-20)	Для обліку реалізації, безкоштовної передачі та інших випадків відпуску виробничих запасів

Для організації бухгалтерського обліку запасів потрібно визначити номенклатуру синтетичних та аналітичних рахунків виробництва і об'єктів калькуляції.

Суть аналітичного обліку запасів полягає в тому, що на кожний вид матеріальних цінностей відкривається аналітичний рахунок, в якому об'єкти обліку відображаються за їх кількістю (за прийнятими одиницями виміру) і сумою вартості (за прийнятою системою оцінки) [50].

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що знаходяться в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури – цінника. Аналітичні рахунки групуються за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях [56].

Синтетичний облік руху виробничих запасів ведеться на рахунку 20 “Виробничі запаси”, зобразимо на рисунку 3.7.

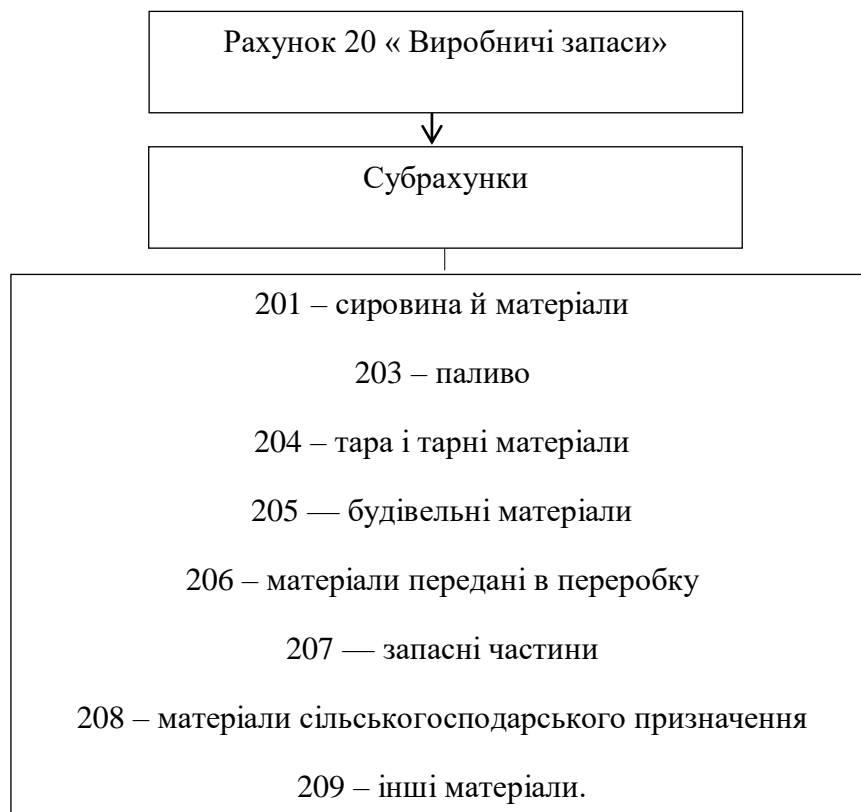

Рисунок 3.7 – Субрахунки виробничих запасів

При вибутті запасів на господарські, виробничі потреби, для переробки або реалізації підприємство використовує такі шляхи, що відображені на рисунку 3.8

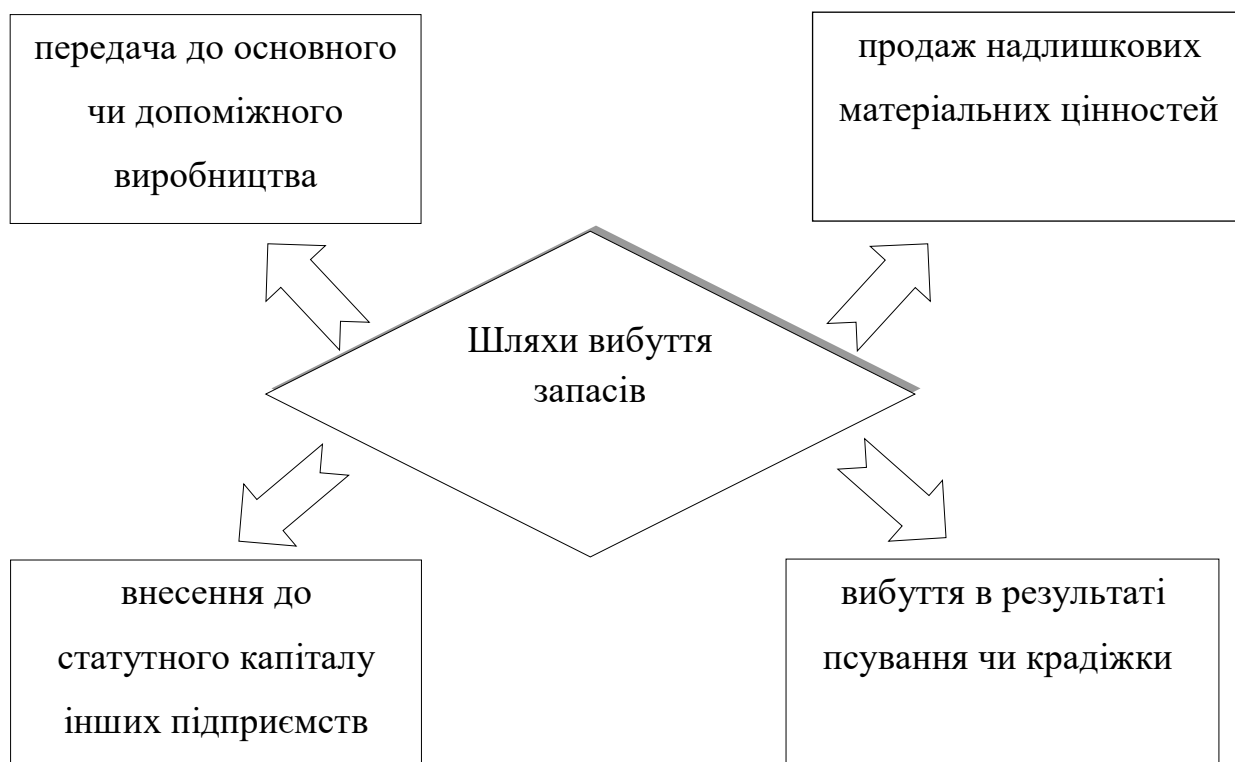

Рисунок 3.8 - Шляхи вибуття запасів

При відпуску запасів зі складу матеріально-відповідальна особа дотримується наступних вимог:

- облік запасів проводиться за вагою, обсягом з дотриманням нормативних вимог;
- запаси відпускаються тільки в межах встановлених лімітів.

Основними первинними документами, що застосовуються при відпуску матеріалів є лімітно-забірні картки в яких вказується ліміт видачі .

Таким чином, однією з найбільш складових собівартості робіт, продукції та послуг є запаси. Від ведення правильного обліку запасів залежить достовірність даних про отриманий підприємством прибуток і збереження самих запасів.

Вони відносяться до складу оборотних активів, тому можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу.

3.3 Організація обліку оплати праці

Однією із найскладніших та найважливіших економічних категорій є заробітна плата.

Оплата праці є показовим критерієм господарювання підприємства, що виражає зв'язок найманого працівника, роботодавців і держави. Вона формує стимулювання трудової діяльності та є джерелом доходу персоналу.

Законом України «Про оплату праці» встановлено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку згідно з трудовим договором власник або уповноважений ним орган сплачує працівнику за виконану роботу, чи зроблені послуги [60].

Від складності й умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей, результатів праці та господарської діяльності підприємства залежить розмір заробітної плати.

Згідно до ст. 2 Закону України «Про оплату праці» заробітна плата може бути такою (рис 3.9).

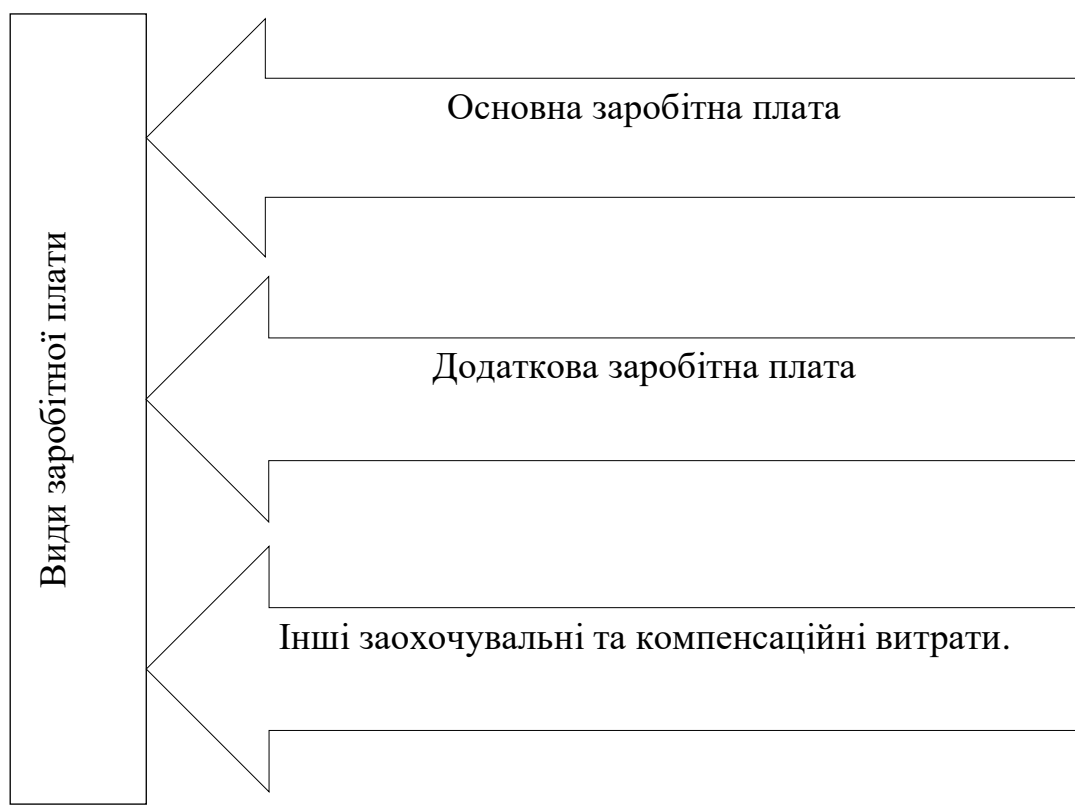

Рисунок 3.9 – Види заробітної плати

Основна заробітна плата – це оплата праці в межах встановлених норм (нормативна заробітна плата).

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад встановлених норм, за трудові успіхи, винахідливість та особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, та премії, пов’язані з виконанням виробничих завдань.

До інших заохочувальних та компенсаційних витрат належать: виплати за підсумки роботи організації за рік; компенсаційні та інші грошові виплати, які не передбачені актами чинного законодавства.

Товариства визначають форми та системи оплати праці в залежності від сфери діяльності, характеру трудових операцій та технологічних процесів, що застосовуються в процесі. В Україні застосовуються на сьогоднішній день 2 основні форми тарифної системи – відрядну та погодинну.

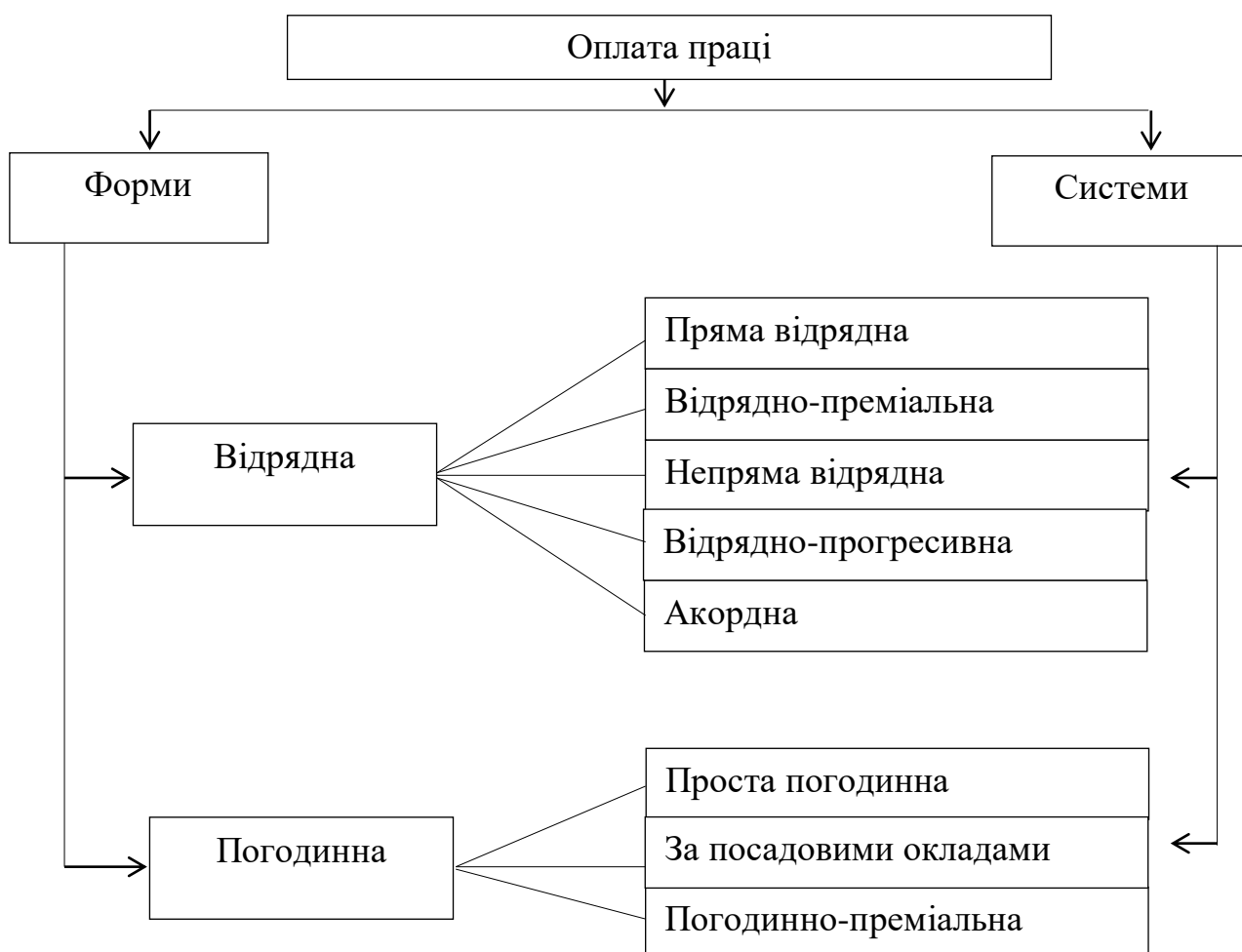

Рисунок 3.10 - Форми та системи оплати праці

Відрядна оплата відповідає кількості виробленої продукції, а погодинна – кількості відпрацьованого часу працівником.

Погодинну форму оплати праці використовують, коли у працівника немає можливості збільшити випуск продукції (наприклад, режимом роботи устаткування, продуктивністю машин і агрегатів); не можна кількісно виміряти результати праці (налагодження устаткування); зростання виробітку економічно недоцільно понад оптимальний технологічний обсяг.

Оплата праці відбувається в залежності від рівня кваліфікації та відпрацьованого часу.

Що стосується відрядної форми оплати праці, то в основі полягає залежність суми заробітку від чисельності виготовленої продукції, чи обсягу виконаних робіт за відповідний час.

На розмір заробітку при відрядній оплаті впливають відрядна розцінка за одиницю продукції (роботи) і кількість виробленої продукції, саме тому вона стимулює продуктивність праці; чим вища продуктивність працівника, тим вищий його відрядний заробіток, хоча витрати зарплати на одиницю продукції залишаються незмінними – на рівні відрядної розцінки.

На ТОВ АФ «ЧБГ» застосовують форми і системи оплати праці згідно штатного розкладу та посадових окладів.

Погодинна форма оплати праці використовується для адміністративного персоналу; а відрядна для: водіїв, трактористів, комбайнерів та інших робітників.

Розмір мінімальної тарифної ставки робітника, що виконує звичайну роботу, яка не потребує кваліфікації, встановлено на початок 2022 року в розмірі 6500 грн., збільшиться з 01.10.22 до 6700 грн.

Відповідно до чинного законодавства у 2022 році ТОВ АФ «ЧБГ» здійснює такі нарахування на заробітну плату, а саме:

- 1) податок на доходи фізичних осіб – 18%;
- 2) військовий збір – 1,5%;
- 3) єдиний соціальний внесок – 22%.

Отже, показники оплати праці надають уявлення про діяльність сільськогосподарських підприємств і є способом контролю за мірою праці. Нормальне функціонування системи оплати праці на товаристві потребує певного інформаційного забезпечення.

Склад та структура інформації визначаються потребами керування фондом оплати праці та розрахунками з працівниками.

Можна сказати, що заробітна плата залежить від таких чинників: складності та умов виконуваної роботи; професійних навичок працівника; результатів праці працівника та господарської діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши дипломну роботу можна зробити наступні висновки:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЧБГ» є юридичною особою. Діє на підставі Цивільного та Господарського кодексів України, Законів України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та іншого чинного законодавства. Метою Товариства є отримання прибутку і здійснення соціально-економічних інтересів учасників. Підприємство може від свого імені укладати договори, набувати майнові та пов'язані з ними немайнові права, нести обов'язки. Суб'єкт господарювання має право відкривати філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, затверджувати відповідні положення до них.

2. Згідно зі Статутом ТОВ АФ «ЧБГ» основним предметом діяльності є виробництво сільськогосподарської продукції, вирощування однорічних і дворічних культур, складське господарство, надання послуг зернового складу, тваринництво та допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві.

3. Органами управління товариством є: Загальні збори Учасників та одноосібний виконавчий орган – Директор. Загальні збори Учасників можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства.

4. В Товаристві створюється статутний капітал, який складається з номінальної вартості часток його учасників, виражених в національній валюті, і становить 1800000 грн. Розмір частки учасника товариства у відсотках повинен відповідати співвідношенню номінальної вартості його частки та статутного капіталу товариства.

5. Підприємство самостійно визначає організаційну структуру. Організаційна структура управління уособлює побудову та будову суб'єкта управління, спосіб його внутрішнього підпорядкування, зв'язки структурних елементів управління між собою, які дозволяють виконувати необхідні управлінські функції. ТОВ АФ «ЧБГ» має лінійну організаційну структуру підприємства.

6. На підприємстві розроблено Наказ про облікову політику для узагальнення сукупності методів, принципів та процедур, які застосовуються для складання й подання фінансової звітності.

7. ТОВ АФ «ЧБГ» застосовує автоматизовану форму обліку, адже великий обсяг економічної інформації, який постійно збільшується, потребує ведення обліку з використанням комп'ютерної техніки. На підприємстві облік ведеться за допомогою комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія». Працівники мають дотримуватися прийнятої форми обліку протягом звітного періоду.

8. Отже, дослідивши аналіз основних техніко-економічних показників ТОВ АФ «ЧБГ», можна зробити висновки про їх динаміку у період з 2020 по 2021 роки. Аналіз майнового стану показав, що середньорічна вартість основних засобів у 2021 році має тенденцію до збільшення порівняно з попереднім роком, вона збільшилася на 8 863 тис.грн., або на 123,75%. З'ясували, що на даному підприємстві у 2021 році відбулося зниження оборотних активів, а саме зменшилась кількість запасів на 10822 тис. грн. або на 90,73%, кількість грошових коштів та їх еквівалентів зросла на 59 тис. грн. або на 110,46 %. Показники рентабельності характеризують ефективність роботи в цілому, цей коефіцієнт у 2021 р. становить 21,2 грн., що припадає на 1 грн. вкладених активів. Даний коефіцієнт порівняно з 2020 р. збільшився на 12,34 %, що є позитивною динамікою, тому що це свідчить про збільшення прибутковості та ефективності роботи. Таким чином можна сказати, що протягом 2020-2021 років відбулися зміни у фінансових результатах діяльності підприємства і вони є позитивними.

9. Темою дипломної роботи була облікова політика підприємства, яка є важливим інструментом управління процесом ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності, оскільки вона відображає принципи, процедури й методи обліку і звітності.

10. Головна мета облікової політики це - забезпечення одержання достовірної інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів звітності з метою прийняття відповідних рішень.

11. Облікова політика формується в декілька етапів: організаційний, підготовчий, визначення зовнішніх чинників, що можуть впливати на розроблення, формування чинників внутрішнього середовища, вибір елементів, оформлення й затвердження розпорядчого документа, що і є заключним етапом.

12. Облікова політика має такі принципи: безперервності, спів ставність інтересів, комплексність, ефективності, системності, планомірності і динамізму.

13. Впливають на облікову політику певні фактори: технічне забезпечення (комп'ютерна техніка, програмні продукти, засоби оргтехніки тощо); наявність ефективної системи інформаційного забезпечення підприємства (за всіма необхідними для підприємства напрямками); рівень кваліфікації управлінських та бухгалтерських кадрів; система матеріального заохочення та матеріальної відповідальності за коло обов'язків, що зобов'язані робити працівники.

14. Зміни в обліковій політиці можуть відбуватися за таких умов: коли змінюються умови статуту; змінюються вимоги органу, який затверджує положення бухгалтерського обліку.

15. Наказ про облікову політику в теперішній час на більшості підприємств містять лише опис загальних найбільш поширених елементів обліку. Облікова політика не розкриває таких важливих питань як коригування фінансової звітності внаслідок змін в обліковій політиці, змін облікових оцінок, виправлення помилок у бухгалтерському обліку, подій після дати балансу, що суттєво впливає на фінансовий результат підприємства та на достовірність показників фінансової звітності.

16. Для вирішення ряду проблем, пов'язаних із формуванням облікової політики підприємства необхідно запровадити напрями удосконалення, а саме:

- здійснення аналізу облікової політики;
- здійснення контролю виконання облікової політики;
- встановлення відповідності облікової політики нормативно-правовому законодавству;

- відповідність системи облікової політики Наказу про облікову політику підприємства.

17. Взявши до уваги вищезазначене, керівництво сільськогосподарських товариств повинно усвідомлювати негативний вплив формалізму під час формування облікової політики та вести цілеспрямовану діяльність зі створення, постійного упорядкування та удосконалення системи обліку з метою забезпечення повною і достовірною інформацією зовнішніх і внутрішніх користувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 06.05.2022).

2. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. №2658. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/page2> (дата звернення: 06.05.2022).

3. Про оплату праці: Закон України Відомості Верховної Ради України, 1995, № 17, ст.121). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>. (дата звернення 28.05.2022).

4. Податковий кодекс України : Закон України від 2.12.2010 р. № 2755 URL:«<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>». (дата звернення 03.06.2022).

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (форма 1): Наказ Міністерства фінансів України 31.03.99 № 87 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99#Text> (дата звернення 03.05.2022).

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 Відомості Верховної Ради України.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 03.06.2022).

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 131 від 14 червня 2000 р. Верховна Рада України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 04.06.2022).

8. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ від 27 січня 2004 р. за № 114/8713. Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04#Text> (дата звернення 03.06.2022.)

9. Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793 / Міністерство фінансів України.

31 (дата звернення: 22.05.2022).

10. Бабіч В.В., Сагова С.В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2006. 282 с.

11. Бардин О. Я. Методологічні засади управління грошовими потоками підприємств . Науковий вісник Полісся. 2016. No 4. С. 105–109.

12. Баріленко В.І. Аналіз фінансової звітності :навчальний посібник . Харків,2016. 6-106 с.

13. Безверхий К. В., Бочуля Т.В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія . Київ. : Центр учбової літератури., 2016. 184 с.

14. Бруханський Р. Ф. , Пархомець М.К., Пуцентейло П.Р. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія .Тернопіль : Крок, 2015. 300 с.

15. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підручник .Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.

16. .Бутинець Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 2019. 912 с.

17. Бурко К.В. Методи обліку витрат в обліковій політиці сільськогосподарських підприємствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. 162-178 с.

18. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.А., Іванюк С.Ю. Облікова політика підприємства: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 312 с.

19.Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 536 с.

20. Виноградова М. О. Аудит: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 654 с.

21. Гавриловський О.С., Стащенко Ю.В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2017. 498-502 с.

22. Гнатенко Є.П. , Гикава А.О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві . Економіка суспільства. 2018. 421-424 с.
23. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кравченко І.Ю., Ямборко Г.А. Фінансовий облік: підручник . Київ : Лібра, 2018. 976 с.
24. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. Київ: Центр учбової літератури. 2007. 522 с.
25. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник .Київ : Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
26. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016 .424 с.
27. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Знання, 2015. 541 с.
28. Давидюк Т.В., Манойленко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник . Харків: Видавничий дім «Гельветика», 2016.392с.
29. Дубініна М. В., Лозинська Т.В. Поточні зобов'язання: порядок визначення та відображення у балансі. Глобальні і національні проблеми економіки. 2017. 111–114 с.
30. Жук В.М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку. Економічні науки: бірник наукових праць. Луцьк: ЛНТУ. 2017. 171-182 с.
31. Жук Н. Облік основних засобів в ринкових умовах : навчальний посібник. Київ: Всеукраїнський інститут права і оцінки. 2011. 286 с.
32. Журавель Г.П. , Клевець В.Б., Хомин П.Я.Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навчальний посібник. Київ: Професіонал, 2018. 320 с.
33. Загородній А. Г., Стрижка Т. А. Вплив облікової політики підприємства на величину сплачуваного податку на прибуток. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2019. № 1(53). С. 229-232.
34. Задорожний З.В., Ковальчук Є.К., Панасюк В.М. Облік в галузях економіки : навчальний посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 245 с.

35. Каверіна С.В., Смоквіна Г.А. Методичні аспекти формування облікової політики підприємства: національний та міжнародний досвід .Київ. 2016. 8-14 с.
36. Казак О.О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств. Ефективна економіка. 2019. № 9 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/59.pdf (дата звернення 30.05.2022).
37. Калетнік Г. М., Пришляк Н.В. Ефективність державної підтримки як основа сталого розвитку сільського господарства. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 7-23 с.
38. Китайчук Т.Г., Базюк С.А. Облік основних засобів з урахуванням принципів та положень міжнародних та національних стандарті. Облік, економіка, менеджмент: Міжнародний збірник наукових праць. 2016. 117-124 с.
39. Коваль Л.В. Особливості формування облікової політики у фермерських господарствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 113- 123 с.
40. Коваль Н.І. Вплив видів діяльності та їх класифікацій на вибір облікових процедур аграрних підприємств: збірник наукових праць. Луцьк: Луцький національний технічний університет, 2013. 318 – 329 с.
41. Коваль Л.В. Облікова політика щодо запасів. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. Харків. 2018. 101-110 с.
42. Коваль Н.І., Нечепуренко А.П. Облік фіксованого сільськогосподарського податку у фермерських господарствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. 97-104 с.
43. Колісник О.П., Поліщук М.С. Формування елементів облікової політики щодо основних засобів. 2021. № 9 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/197.pdf (дата звернення 28.06.2022).
44. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2017. - 186 с.
45. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451с.

46. Крупка Я. Д., Задорожний З.В., Микитюк Н.Л., Фінансовий облік : підручник. Київ : Кондор, 2018. 551 с.
47. Левченко О. П. Теоретичні основи організації обліку необоротних активів у сільськогосподарському підприємстві: збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету , 2016. 110- 114 с.
48. Ленъ В. С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підручник .Чернігів : Десна Поліграф, 2013. 437 с.
49. Лупак Р. Л. Розвиток підприємництва в умовах імпортонасичення внутрішнього ринку України. Підприємництво і торгівля. 2018. 136-142 с.
50. Любар О.О. Облікове забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств . Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. 130-140 с.
51. Мардус Н.Ю. Аудит. Навчальний посібник. Харків.: НТУ «ХП», 2015. 178 с.
52. Мазур В.А., Томчук О.Ф. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. 7-20 с.
53. Мельник Т. Г. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2015. 425 с.
54. Муравський В.П. Документування в умовах повної автоматизації обліку: навчальний посібник. Київ: Бухгалтерський облік і аудит ,2019.48 – 52с.
55. Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика: Харків: Видавець Іванченко І. С., 2018. 410 с.
56. Партин Г.О., Загородній О.Г., Корягін М.В., Пилипенко Л.М., Янковська Л.А. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Львів: Магнолія . 2015. 240 с.
57. Парушіна Н.В. Теорія і практика аналізу фінансової звітності організацій: навчальний посібник. Київ. 2014. - с. 340-352.

58. Плахтій Т.Ф. Розвиток системи менеджменту якості обліку .Міжнародний збірник наукових праць : «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу». 2017. 67-73 с.

59. Подолянчук О.А. Облікова інформація та її якісні характеристики відповідно до облікових стандартів .Економіка. Фінанси, Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 79-90с.

60. Подолянчук О.А.,Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 374 с.

61. Правдюк Н.Л. Рентабельність операційної діяльності підприємств: обліково-аналітичний аспект . Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 124-141 с.

62. Радіонова Н. Облікова політика як методологічна основа управління підприємством. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. 53-60 с.

63. Смірнова І.В. Облікова політика підприємства як елемент системи обліку .Наукові праці Кіровоградського державного технічного університету: Економічні науки. Кіровоград: Кіровоградський державний технічний університет, 2007. 314-318 с.

64. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник посібник. Київ: КНЕУ, 2006. 526 с.

65. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Знання, 2015. 507с.

66.Ткаченко Н.М., Борович О.В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ.: Алерта, 2018. 445 с. 14.Шара Є.Ю., І. Є. Соколовська - Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік II: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2018.308 с.

67. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність : підручник . Київ. : Алерта, 2016. 981 с.

68.Фабіянська В. Ю. , Пацар О. Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти . Ефективна економіка. Харків. 2017.55-60 с.

69. Чеснакова Л. С., Алексєєва А. В., Масалітіна В. В.. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : КНТЕУ, 2016. 320 с.

70. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія .Житомир: ЖДТУ, 2017. 528 с.

71. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія. Тернопіль.: ТНЕУ, 2016. 338 с.

72. Щирба М.Т. Проблеми документального оформлення облікової політики підприємства та шляхи їх вирішення. Економічний аналіз: збірник кафедри економічного аналізу . Тернопіль: ТНЕУ, 2010. 380-383 с.